

Α.Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ
ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ & ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ
ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΙ ΣΤΟ
ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΕΥΔΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΜΠΟΥΡΑΚΗΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2012

Α.Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ
ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ & ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ
ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΙ ΣΤΟ
ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΕΥΔΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΜΠΟΥΡΑΚΗΣ, MSc, PhD

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2012

Στον Λευτέρη
και στους γιους μας Μανόλη και Ζαχάρη

Κατερίνα Ευδάκη

23/04/2012

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

- Χίλια ευχαριστώ από καρδίας στον δάσκαλό μου Μανώλη Καμπουράκη για την βοήθεια που μου προσέφερε καθ όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας και για τον πολύτιμο χρόνο που αφιέρωσε για αυτόν το σκοπό.
- Επίσης στους υπεύθυνους των πιστοποιητικών οργανισμών IRIS, ΔΗΩ, και ΒΙΟΕΛΛΑΣ Ηρακλείου για τα στοιχεία που μου παραχώρησαν .
- Τέλος όλους όσους απάντησαν στο ερωτηματολόγιο.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	8
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ⁰	10
ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	10
1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
1.2. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	12
1.2.1. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	13
1.3. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	15
1.3.1. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ.....	16
1.4. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ.....	20
1.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ	21
1.6. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ -ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	22
1.6.1 ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	23
1.6.2. ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	27
1.7. ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	28
1.8. ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ⁰	32
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ.....	32
2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	32
2.1.1. Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	33
2.2. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.....	33
2.3. Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	36
2.4. Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	38
2.5. Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	39
2.5.1 ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	39
2.5.2 ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	45
ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	45
3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	45
3.2. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	46
3.3. ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ... 47	
3.3.1.ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΝΩΠΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ..... 49	
3.3.2. ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	50
3.4. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	51
3.5. ΣΗΜΑΝΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	52
3.6. ΤΟ ΛΟΓΟΤΥΠΟ ΤΗΣ Ε.Ε ΓΙΑ ΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	53
3.7. ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	54
3.8. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	56
 ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	57
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	57
ΔΙΚΤΥΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ .	57
4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	57
4.1.1. Η ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	57
4.2. ΜΕΓΕΘΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.....	58
4.2.1.ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	61
4.2.2 ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	62
4.3. ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	68
4.3.1 ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ.....	68
4.3.2 ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	69
4.3.3 ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	70

4.3.4	ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΛΑΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ Η΄ ΣΕ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΛΑΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	71
4.3.5	ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΤΗΜΑ	71
4.3.6	ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ, ΟΠΩΣ ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΜΕΣΩ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ	72
4.3.7	ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	73
4.4.	ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	74
4.4.1	ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΩΛΗΣΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	75
4.4.2	ΛΑΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ–ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	76
4.4.3	SUPER MARKET ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΩΛΗΣΗΣ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	77
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ⁰	79
	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	79
5.1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	79
5.2.	ΕΡΕΥΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΩΤΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	79
5.2.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	79
5.2.2	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	81
5.2.3	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ	81
5.2.4	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	92
5.3	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	94
5.4	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	97
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	99

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Διεθνώς αλλά και στην Ελλάδα υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για ασφαλή και ποιοτικά προϊόντα καθώς και η απαίτηση των καταναλωτών για προστασία του περιβάλλοντος.

Στην Κρήτη οι ήπιες κλιματικές συνθήκες, η ποικιλότητα του ανάγλυφου του εδάφους, οι οικογενειακής μορφής γεωργικές εκμεταλλεύσεις, αλλά και το γεγονός ότι σε πολλές περιοχές γίνεται καλλιέργεια με παραδοσιακές τεχνικές, δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την ευκολότερη υιοθέτηση του συστήματος παραγωγής της βιολογικής γεωργίας και την παραγωγή βιολογικών προϊόντων.

Λαμβάνοντας υπόψη:

α) ότι ολοένα και περισσότεροι καταναλωτές συνειδητοποιούν ότι οι διατροφικές τους συνήθειες, όσο και οι αγοραστικές, συνεισφέρουν άμεσα στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος και εκθέτουν σε κίνδυνο την υγεία τους .

&

β) ότι οι αγρότες ανταποκρινόμενοι στα μηνύματα των καιρών, στρέφονται προς την βιολογική καλλιέργεια.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία μελετήσαμε τα δεδομένα του Νομού Ηρακλείου και το κατά πόσο, ευαισθητοποιημένοι και ενημερωμένοι είναι οι καταναλωτές αλλά και πόσο έχουν ανταποκριθεί, στα καλέσματα των καιρών οι παραγωγοί.

Η εργασία, αποτελείται από δύο μέρη, στο πρώτο μέρος γίνεται αναφορά στα γενικά χαρακτηριστικά της βιολογικής γεωργίας και κατ' επέκταση των βιολογικών προϊόντων. Στο δεύτερο μέρος, μελετάται ο τρόπος διάθεσης των προϊόντων αυτών, το προφίλ, οι απόψεις και οι προτιμήσεις των καταναλωτών, καθώς και η υφισταμένη κατάσταση του Νομού Ηρακλείου σχετικά με τον αριθμό των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων και των χαρακτηριστικών τους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της εργασίας διαπιστώνουμε ότι τα βιολογικά προϊόντα – βιολογικές καλλιέργειες, δεν έχουν αυξηθεί στο βαθμό που θα μπορούσε στον νομό μας, όπως συμβαίνει και στην Ελλάδα γενικότερα.

Οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι βιολογικές καλλιέργειες, δεν είναι τίποτα άλλο από ένα πολύ μικρό ποσοστό σε σχέση με τις συμβατικές καλλιέργειες. Όταν η έκταση της βιολογικής γεωργίας στην Ελλάδα ανέρχεται σε ποσοστό **3,7%** (συμπεριλαμβανομένων των βοσκότοπων), σε σύγκριση με την αντίστοιχη έκταση του συνόλου της χώρας (καλλιεργήσιμη 32.474.000 στρ. + 51.378.000 στρ. βοσκότοποι, στοιχεία 2008).

Γεωγραφικά, το μεγαλύτερο ποσοστό των βιολογικώς καλλιεργούμενων εκτάσεων βρίσκεται στην Πελοπόννησο (32%) και ακολουθούν η δυτική Ελλάδα (15%), η Κρήτη (11%), ενώ με μικρότερο ποσοστά ακολουθούν άλλες γεωγραφικές περιφέρειες.

Από την ελληνική παραγωγή βιολογικών προϊόντων, το 20% καταναλώνεται στην Ελλάδα, ενώ το 80% εξάγεται.

Παρά τις δυνατότητες που έχουν οι παραγωγοί, υπάρχουν δυσκολίες γιατί τα κύρια χαρακτηριστικά της αγοράς βιολογικών προϊόντων είναι η έλλειψη οργάνωσης της εμπορίας και διάθεσής τους.

Η μικρή παραγωγή, η ανεπαρκής ή ελλιπής τυποποίηση, η έλλειψη δικτύων διανομής, η αδυναμία συνεργασίας μεταξύ των παραγωγών για τη δημιουργία συνεταιρισμών ή εταιριών που θα αναλαμβάνουν τη διοχέτευση των προϊόντων στην αγορά και πολλές φορές η κερδοσκοπία των μεσαζόντων, αποτελούν μεγάλα προβλήματα στην ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας. Πολλοί βιοκαλλιεργητές έτσι εμπορεύονται τα προϊόντα τους ως συμβατικά για να μην τους μείνουν αδιάθετα.

Για να διεκδικήσουν μερίδιο στην τοπική και διεθνή αγορά είναι επιτακτική ανάγκη ουσιαστικής και αποτελεσματικής οργάνωσης σε ότι αφορά την παραγωγή και διάθεση των προϊόντων βιολογικής γεωργίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1⁰

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με τον όρο γεωργικός τομέας ή γεωργία, όπως έχει καθιερωθεί στην ορολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκφράζεται η συστηματοποιημένη γνώση και πράξη που αφορά το χειρισμό των φυτών και των ζώων και στοχεύει στην ικανοποίηση ανθρωπίνων αναγκών διατροφικών και μη. Επομένως η γεωργία περιλαμβάνει τη διαδικασία παραγωγής των γεωργικών προϊόντων και τη διαδικασία ενσωμάτωσης σε αυτά άλλων υπηρεσιών, που αφορούν μετασχηματισμό της μορφής (βιομηχανοποίηση), του χώρου (μεταφορά) και του χρόνου (αποθήκευσης και διατήρησης), για να εξυπηρετηθούν καλύτερα οι ανθρώπινες ανάγκες.

Η Ελληνική γεωργία έχει μεγάλη οικονομική και πολιτισμική αξία. Η γεωργική δραστηριότητα υπήρξε ανέκαθεν η «ατμομηχανή» της οικονομίας της υπαίθρου, αν και τα τελευταία χρόνια η γεωργική οικονομία έχει παραχωρήσει την πρωτοκαθεδρία της στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών (ΣΒΒΕ, 2003).

Η σχέση της Ελληνικής Γεωργίας με το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους που τη στηρίζουν εμφανίζει προβλήματα, τα οποία στις περισσότερες περιπτώσεις είναι τοπικού χαρακτήρα και με τις κατάλληλες παρεμβάσεις είναι σε μεγάλο βαθμό αντιστρέψιμα.

Οι επιπτώσεις της γεωργίας στο περιβάλλον εμφανίζουν θετικές και αρνητικές πτυχές.

Ως θετικές θεωρούνται η διατήρηση της φυσιολογίας της υπαίθρου και η διατήρηση του κοινωνικού ιστού, που αποτρέπει την πληθυσμιακή απογύμνωση των απομονωμένων περιφερειών της χώρας.

Υπάρχουν όμως και αρνητικές επιπτώσεις. Τα προβλήματα οφείλονται κατά κύριο λόγο στην εντατικοποίηση της παραγωγής και συνδέονται με την αλόγιστη χρήση των μηχανικών μέσων και των εισροών – λιπασμάτων και άλλων χημικών σκευασμάτων, την αλόγιστη χρήση ή και σπατάλη του αρδευτικού νερού, την ανεξέλεγκτη και αυθαίρετη κατασκευή έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων (ανόρυξη γεωτρήσεων, υδροληψίες από λίμνες και ποταμούς κ.α.), την έλλειψη πολιτικής για την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων και γενικότερα στη μη συμμόρφωση πολλές φορές των παραγωγών με τις διατάξεις της κοινοτικής και της εθνικής νομοθεσίας για το περιβάλλον. Τα φαινόμενα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα τη ρύπανση των φυσικών πόρων (αυξημένες συγκεντρώσεις νιτρικών, υφαλμύριση υδάτων, αλάτωση εδαφών) την υποβάθμιση των οικοσυστημάτων, τη διολίσθηση προς την ερημοποίηση και τη χρόνια λειψυδρία.

Ο βιολογικός τρόπος παραγωγής των γεωργικών προϊόντων αποτελεί μία ικανοποιητική εναλλακτική λύση στα προβλήματα του αγροτικού τομέα, καθώς τα βιολογικά προϊόντα αφενός ταυτίζονται με την έννοια των «φυσικών» προϊόντων διατροφής και αφετέρου συμπλέουν, χάρη στη φιλική τους στο περιβάλλον παραγωγική διαδικασία, με το γενικότερο ρεύμα υπέρ διατήρησης του περιβάλλοντος.

Το ευρύτερο κίνημα που αναπτύσσεται τις τελευταίες δεκαετίες σε παγκόσμια κλίμακα υπέρ της διατήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος, είναι φυσικό να αγγίζει άμεσα και τον τομέα της γεωργίας.

Έτσι, καθώς μια ολοένα αυξανόμενη μερίδα ευαισθητοποιημένων καταναλωτών απαιτεί πλέον ασφαλή τρόφιμα, απαλλαγμένα από χημικά κατάλοιπα, ένα καινούριο σύστημα γεωργικής παραγωγής που σέβεται το περιβάλλον έρχεται στο επίκεντρο των εξελίξεων, η βιολογική (ή αλλιώς οργανική ή οικολογική γεωργία).

1.2. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Ως βιολογική γεωργία στα πλαίσια του Καν (Ε.Κ) 1257/99, ορίζεται η μετατροπή συμβατικών καλλιεργειών σε βιολογικές, με τη χρήση μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον, όπως αυτές καθορίζονται από τον βασικό Καν. (ΕΟΚ) 2092/91, τις τροποποιήσεις αυτού καθώς και τυχόν μελλοντικές τροποποιήσεις του. Μάρκετινγκ – Διαφήμιση βιολογικών προϊόντων, Αθήνα 2006.http://www.euranek.com/alter-agro/pdf/unit2_gr.pdf

"Βιολογικό προϊόν" μπορεί να είναι ένα μη μεταποιημένο αγροτικό προϊόν φυτικής προέλευσης είτε ένα είδος ανθρώπινης διατροφής που κυρίως αποτελείται από ένα ή και περισσότερα συστατικά φυτικής προέλευσης.

Στα προϊόντα αυτά υπάρχει η σήμανση «**βιολογικό**», εφόσον έχει παραχθεί ή παρασκευασθεί σύμφωνα με τις αρχές παραγωγής ή παρασκευής που περιγράφονται στα Παραρτήματα I, II & IV του ΚΑΝ 2092/91 και να έχει ελεγχθεί σύμφωνα με τα ειδικά μέτρα ελέγχου που περιγράφονται στο Παράρτημα III του ΚΑΝ 2092/91.

Αν θελήσουμε να δώσουμε έναν ορισμό της βιολογικής γεωργίας θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι σύστημα διαχείρισης και παραγωγής αγροτικών προϊόντων που στηρίζεται σε φυσικές διεργασίες, στη μη χρησιμοποίηση χημικών συνθετικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων και στη χρήση εναλλακτικών, προς τη χημική, μεθόδων αντιμετώπισης εχθρών και ζιζανίων, καθώς και στη χρησιμοποίηση τεχνικών παραγωγής όπως η αμειψισπορά και η ανακύκλωση φυτικών και ζωικών υπολειμμάτων που διατηρούν τη φυσική ισορροπία και τη γονιμότητα του εδάφους. Εννοείται δηλαδή μία ολοκληρωμένη πρόταση παραγωγής, οικολογικού προσανατολισμού, σύμφωνα με την οποία οι παράγοντες που καθορίζουν την ποσότητα και ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων αντιμετωπίζονται συνολικά.

Το σύστημα αυτό οργάνωσης και λειτουργίας της γεωργικής πρακτικής σέβεται τη φύση και προσπαθεί να συνεργάζεται αρμονικά μαζί της. Στο πλαίσιο αυτό χρησιμοποιεί ήπιες τεχνικές κατεργασίας του εδάφους και προϊόντα φυτοπροστασίας και λίπανσης που δεν αποτελούν κίνδυνο για το περιβάλλον. Δεν αποτελεί επιστροφή στην εποχή του λίθου, αλλά αξιοποιεί κάθε σύγχρονη γνώση στο βαθμό που λειτουργεί σε αρμονία με τις φυσικές

διαδικασίες για να παραχθούν προϊόντα με εξαιρετικές ιδιότητες και πάνω από όλα «καθαρά».

Η βιολογική γεωργία είναι ένα σύστημα παραγωγής στο οποίο:

- Η παραγωγή, η επεξεργασία και η διακίνηση τροφίμων υπόκεινται σε αυστηρούς κανόνες και νομοθεσία.
- Η παραγωγή, η επεξεργασία και η διακίνηση των τροφίμων ελέγχονται και πιστοποιούνται.
- Η χρήση συνθετικών αγροχημικών και γενετικά τροποποιημένων οργανισμών απαγορεύεται.
- Η διαχείριση των εκμεταλλεύσεων πραγματοποιείται σύμφωνα με τις αρχές της αγρο-οικολογίας.
- Στηρίζεται στην αμοιβαία συνυπευθυνότητα των παραγωγών και των καταναλωτών.

Στη λογική αυτή εντάσσεται η διατήρηση ενός ζωντανού και υγιούς εδάφους, η διατήρηση της μεγαλύτερης δυνατής ποικιλομορφίας ζωικών και φυτικών οργανισμών στο οικοσύστημα της καλλιέργειας, για μεγαλύτερη σταθερότητα και έλεγχο του πληθυσμού των φυτο- παρασίτων μέσω της «φυσικής αυτορρύθμισης»

Με λίγα λόγια, η βιολογική γεωργία χρησιμοποιεί ήπιες τεχνικές καλλιέργειας και προϊόντα φυτοπροστασίας και λίπανσης, που δεν εμπεριέχουν κίνδυνους ρύπανσης και υποβάθμισης του περιβάλλοντος, αξιοποιώντας τις σύγχρονες κατακτήσεις της επιστήμης, της εμπειρίας και της ντόπιας παράδοσης.

1.2.1. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Ακολούθως, εκθέτονται περιληπτικά οι απαιτήσεις και οι προϋποθέσεις άσκησης βιολογικής γεωργίας, σύμφωνα με παραδεκτές και υιοθετημένες απόψεις ειδικών (USDA, διάφορες πανεπιστημιακές σχολές κλπ.) :

- Απαγόρευση χρήσης συνθετικών λιπασμάτων επί 36 μήνες πριν από τη συγκομιδή των πιστοποιηθέντων βιολογικών αγροτικών προϊόντων.
- Απαγόρευση χρήσης συνθετικών φυτοφαρμάκων (μυκητοκτόνων, εντομοκτόνων, ζιζανιοκτόνων) επί 36 μήνες πριν από τη συγκομιδή των γνωστοποιηθέντων βιολογικών αγροτικών προϊόντων.
- Εφαρμογή αμειψισπορών οι οποίες περιλαμβάνουν εδαφοβελτιωτικές ψυχανθείς καλλιέργειες ή συγκαλλιέργειες μικρόσπερων σιτηρών με μικρόσπερμα ψυχανθή είδη, κάθε πέντε χρόνια τουλάχιστον.

Η τακτική των αμειψισπορών αυτών συμβάλλει στον περιορισμό (λόγω διακοπής του βιολογικού κύκλου) ζιζανίων, εντόμων και ασθενειών, καθώς και στην αποκατάσταση της εξαντλημένης από ορισμένες κύριες καλλιέργειες, εδαφικής γονιμότητας και ισχυροποιημένης / υγιεινής κατάστασης τους εδάφους. Για την αποκατάσταση ή διατήρηση της γονιμότητας του εδάφους εφαρμόζονται κατάλληλα συστήματα αμειψισποράς με ψυχανθή, χλωρές ή οργανικές λιπάνσεις και προσθήκες διαφόρων ειδών κομπόστας.

Επίσης, κατά τη μετατροπή μιας έκτασης, όπου ασκείται συμβατική γεωργία, σε έκταση βιολογικής γεωργίας, η ελάχιστη διάρκεια μετατροπής είναι

- ❖ δύο χρόνια πριν από τη σπορά ετήσιων καλλιεργειών
- &
- ❖ τρία χρόνια πριν από την πρώτη συγκομιδή πολυετών καλλιεργειών, οι οποίες δεν χρησιμοποιούνται ως λιβάδια.

Βέβαια, η περίοδος αυτή μπορεί να παραταθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τις καλλιεργητικές συνθήκες που προηγήθηκαν, όπως ορίζουν οι εθνικοί και κοινοτικοί κανονισμοί.

Τέλος, η συγκομιδή αυτοφυών φυτών στο φυτικό περιβάλλον (δάση και γεωργικές εκτάσεις), εξομοιώνεται με μεθόδους βιολογικής παραγωγής, εφ' όσον οι εν λόγω εκτάσεις δεν έχουν δεχτεί, κατά τη διάρκεια των τριών χρόνων που προηγήθηκαν της συγκομιδής, εισροές που είναι απαγορευμένες στη βιολογική γεωργία και εφ' όσον η ίδια η συγκομιδή δεν θίγει τη

σταθερότητα του φυσικού οικοσυστήματος και την επιβίωση των συγκομισθέντων ειδών.

1.3. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Απαιτεί μία συνολική μεταχείριση των αγροτικών ζώων, τέτοια που να διασφαλίζει την υγεία και τη φυσιολογική τους ανάπτυξη, καθώς και την αιφορική χρήση των φυσικών πόρων του αγροοικοσυστήματος.

Στο πλαίσιο της βιολογικής δραστηριότητας, η εκτροφή των ζώων αποτελεί την ολοκλήρωση ενός φυσικού κύκλου, με αφετηρία τη βιολογική γεωργία και κατάληξη τη χρήση και κατανάλωση βιολογικών προϊόντων, χωρίς στα ενδιάμεσα στάδια να αλλοιώνεται η ισορροπία του περιβάλλοντος.

Η βιολογική κτηνοτροφία σέβεται την φυσική ζωή των ζώων και τις ανάγκες τους. Κάθε ζώο ζει ακολουθώντας τους φυσικούς ρυθμούς του, έχοντας στη διάθεσή του άνετους χώρους διαβίωσης, δηλαδή εκτεταμένα βοσκοτόπια και ευρύχωρα, καλά αεριζόμενα στέγαστρα. Έτσι δεν επιβάλλεται καμία τροποποίηση στις ιδιαίτερες συνθήκες τους που να επισπεύδει και να αυξάνει την παραγωγή εις βάρος τους.

Η διατροφή των ζώων είναι ποιοτική, καθώς αποτελείται αποκλειστικά από βιολογικές φυτικές τροφές, όπως κριθάρι, καλαμπόκι, σόγια και σανό. Η βιολογική εκτροφή στοχεύει στη σωστή ανάπτυξή τους, με φυσικές μεθόδους και σύμφωνα με τους βιορυθμούς των ζώων, προφυλάσσοντάς τα τόσο από την παθολογία, τις ενοχλήσεις και το άγχος, όσο και από την αφύσικη επίσπευση της ανάπτυξής τους.

Σε περιπτώσεις ασθενειών, χορηγούνται μόνο ομοιοπαθητικά ή φυτοθεραπευτικά σκευάσματα και πάντοτε έπειτα από συνεννόηση με ειδικευμένους κτηνίατρους.

Αυτή η φροντίδα και ο σεβασμός προς τα ζώα έχει ως αποτέλεσμα την παραγωγή κρέατος με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ως προς τη γεύση, την υφή, τη συνοχή και την απουσία περιττού λίπους.

Έτσι και τα παράγωγα των ζώων, όπως είναι τα γαλακτοκομικά και τα τυροκομικά προϊόντα, είναι αγνά, φυσικά προϊόντα, απαλλαγμένα από κατάλοιπα συνθετικών ουσιών.

Η βιολογική κτηνοτροφία ειδικότερα είναι ένα σύστημα εκτροφής που στηρίζεται στη φυσική διαβίωση των ζώων, χρησιμοποιεί κατά βάση ζωοτροφές που έχουν παραχθεί με βιολογικό τρόπο, περιορίζει στο ελάχιστο δυνατό τη χρήση συνθετικών φαρμάκων, είναι αντίθετη προς τη γενετική τροποποίηση, προστατεύει το περιβάλλον και διακρίνεται για την ποιότητα και την υγιεινή των προϊόντων που παράγει.

1.3.1. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ

Οι ελάχιστες απαιτήσεις της βιολογικής κτηνοτροφίας, βάσει του Καν(ΕΚ) 1804/99, είναι εν συντομία οι ακόλουθες(www.elaiolado.gr):

1. Μετατροπή

Για να μπορεί να πωληθεί ένα προϊόν ως βιολογικό θα πρέπει να έχει περάσει η απαραίτητη περίοδος μετατροπής, εφόσον βέβαια έχουν τηρηθεί όλες οι διατάξεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας. (Μάρκετινγκ – Διαφήμιση βιολογικών προϊόντων, Αθήνα 2006.http://www.euraneek.com/alter-agro/pdf/unit2_gr.pdf).

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η περίοδος μετατροπής για το γάλα (αγελαδινό, πρόβειο και αίγιο) είναι έξι μήνες και για τα ζώα κρεατοπαραγωγής κλιμακώνεται ως εξής:

- ❖ Για τα βοοειδή 12 μήνες και πάντως κατά τα $\frac{3}{4}$ τουλάχιστον της ζωής τους.
- ❖ Για τα αιγοπρόβατα 6 μήνες

Οι περίοδοι αυτοί αφορούν μόνο την μετατροπή του ζωικού κεφαλαίου. Πρέπει να προηγηθεί η μετατροπή των χώρων βόσκησης και των γαιών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ζωοτροφών, εκτός εάν λαμβάνει χώρα ταυτόχρονη μετατροπή οπότε ισχύουν άλλες περιόδους.

2. Καταγωγή των ζώων

Όταν μία κτηνοτροφική μονάδα μετατρέπεται σε βιολογική όλα τα ζώα του ιδίου είδους που υπάρχουν στη μονάδα πρέπει να μετατραπούν. Ο παραγωγός όμως μπορεί να εκτρέφει μη βιολογικά ζώα άλλου όμως είδους σε άλλη μονάδα ξέχωρη από εκείνη που εκτρέφονται τα βιολογικά.

Στις βιολογικές εκτροφές συνιστάται η χρήση φυλών και τύπων ζώων με καλή προσαρμοστικότητα και μεγάλη ανθεκτικότητα όπως είναι οι εγχώριες φυλές (Ζαμπούτης, 2000).

3. Χώροι βόσκησης

Τα μηρυκαστικά (αιγοπρόβατα, βοοειδή) πρέπει να έχουν πρόσβαση στους βοσκότοπους όποτε το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες, ενώ τα παμφάγα ζώα (πουλερικά, χοίροι) πρέπει να βγαίνουν σε προαύλιους χώρους άσκησης. Οι προαύλιοι χώροι και οι βοσκότοποι (ιδιωτικοί, ενοικιαζόμενοι ή κοινόχρηστοι) πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις των Κανονισμών και ως εκ τούτου πρέπει να ενταχθούν στο σύστημα ελέγχου. Στους βιολογικούς βοσκότοπους επιτρέπεται και η βόσκηση ζώων που δεν ακολουθούν τις προδιαγραφές της βιολογικής κτηνοτροφίας, με τον όρο ο συνολικός αριθμός των ζώων που χρησιμοποιεί το βοσκότοπο να μην υπερβαίνει την πυκνότητα βόσκησης της συγκεκριμένης περιοχής και τα ζώα που ακολουθούν της προδιαγραφές της βιολογικής κτηνοτροφίας να είναι σαφώς επισημασμένα, ώστε να διαχωρίζονται από τα αντίστοιχα συμβατικά. Οι χώροι βόσκησης που περιλαμβάνουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις (δημητριακά – ψυχανθή) ή βρίσκονται μέσα σε δενδρώδεις καλλιέργειες (π.χ. ελαιώνες) πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις του Κανονισμού. Οι εκτάσεις αυτές υπόκεινται στο σύστημα ελέγχου και πρέπει να περάσει η απαραίτητη περίοδος μετατροπής προκειμένου να χρησιμοποιηθούν από ζώα που εκτρέφονται με βιολογικό τρόπο.

4. Διατροφή

Στο βιολογικό τρόπο εκτροφής τα ζώα τρέφονται με ζωοτροφές βιολογικής παραγωγής. Τα μηρυκαστικά παίρνουν το μέγιστο δυνατό ποσοστό τροφής από τη βοσκή. Οι συμπληρωματικές ζωοτροφές πρέπει κι αυτές να προέρχονται από βιολογικές εκτροφές. Απαγορεύεται η χρήση ζωοτροφών που προέρχονται από Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς (Γ.Τ.Ο) και αυτές που είναι προϊόν εκχύλισης. Τέλος, σε γενικές γραμμές σήμερα επιτρέπονται πολλά άλατα και ιχνοστοιχεία, οι βιταμίνες στα παμφάγα ζώα (χοίρους, πουλικά) ενώ απαγορεύονται τα αμινοξέα και πολλοί ισορροπιστές (Πανάγος, 2005).

5. Διαχείριση αποβλήτων

Η κοπριά των ζώων διασπείρεται στο έδαφος της εκμετάλλευσης ή και των άλλων εκμεταλλεύσεων που ακολουθούν τις προδιαγραφές της βιολογικής γεωργίας με τέτοιο τρόπο ώστε να μη γίνεται υπέρβαση του ορίου των 170 χγρ. αζώτου /εκτάριο / έτος. Μέχρι να πραγματοποιηθεί η διασπορά της κοπριάς, πρέπει να αποθηκεύεται σε κατάλληλες εγκαταστάσεις ικανής χωρητικότητας με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκλείεται το ενδεχόμενο ρύπανσης των υδάτων ή διαπότισης του εδάφους.

6. Σταβλισμός

Οι συνθήκες σταβλισμού πρέπει να ικανοποιούν τις βιολογικές ανάγκες καθώς και τις ανάγκες συμπεριφοράς των ζώων. Στις σταβλικές εγκαταστάσεις πρέπει να τηρούνται συγκεκριμένες πυκνότητες (π.χ. η προβατίνα χρειάζεται 1,5 m² και τα αμνοερίφια 0,35 m² χώρους διαμονής των ζώων). Τα δάπεδο του στάβλου δεν μπορεί να είναι όλο σχαρωτό – δικτυωτό. Τέλος, τα ζώα πρέπει να έχουν ελευθερία κίνησης μέσα στο στάβλο και όχι να είναι δεμένα. Τα κτίρια πρέπει να διευκολύνουν τον αερισμό και την είσοδο του φυσικού φωτός στο εσωτερικό τους. Ο καθαρισμός και η απολύμανση των σταβλικών εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού πρέπει να γίνονται με ειδικά και επιτρεπόμενα από τον κανονισμό προϊόντα.

7. Κτηνιατρικές επεμβάσεις

Στην βιολογική κτηνοτροφία ιδιαίτερη σημασία έχει η πρόληψη των ασθενειών που διασφαλίζεται με την επιλογή εγχώριων φυλών ή τύπων ζώων,

την καλή διατροφή, την αποφυγή μεγάλων πυκνοτήτων, την τακτική άσκηση των ζώων κλπ. Αν όμως ένα ζώο αρρωστήσει ή τραυματιστεί το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα. Ενθαρρύνεται η χρήση ομοιοπαθητικών σκευασμάτων. Αντιβιοτικά ή άλλα χημικά φάρμακα (αλλοπαθητικά) δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αυξητικοί παράγοντες ή για προληπτικούς λόγους. Αν όμως μια ασθένεια δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με άλλο τρόπο τότε επιτρέπεται η περιορισμένη χρήση αλλοπαθητικών φαρμάκων. Στην περίπτωση αυτή η περίοδος αναμονής πρέπει να είναι διπλάσια από αυτή που αναγράφεται στο σκεύασμα.

Πάντως, αν ένα ζώο δεχτεί περισσότερες από τρεις φαρμακευτικές αγωγές τότε χάνει τη βιολογική του ιδιότητα. Τα ζώα τα οποία ζουν λιγότερο από ένα χρόνο μπορούν να δεχτούν μόνο μία αγωγή. Η καταπολέμηση των παρασίτων πρέπει να αντιμετωπίζεται με ορθή διαχείριση του βοσκοτόπου. Είναι δυνατό να γίνει και χρήση αντιπαρασιτικών σκευασμάτων, όχι όμως συστηματικά. Οι εμβολιασμοί επιτρέπονται στα πλαίσια πρόληψης των ασθενειών.

8. Λοιπές πρακτικές

Η αναπαραγωγή βασίζεται κυρίως σε φυσικές μεθόδους. Επιτρέπεται η φυσική σπερματέγχυση, όχι όμως άλλες μορφές αναπαραγωγής. Επίσης, η κοπή ουράς, δοντιών, κεράτων, ράμφους κλπ. επιτρέπεται μόνο για λόγους ασφάλειας και υγιεινής των ζώων. Ο ευνουχισμός των ζώων επιτρέπεται μόνο σε ειδικές συνθήκες παραγωγής. Η μεταφορά των ζώων γίνεται με τρόπο που περιορίζει το άγχος. Τα ζώα και τα κτηνοτροφικά προϊόντα πρέπει να αναγνωρίζονται σε όλα τα στάδια της παραγωγής, παρασκευής, μεταφοράς και εμπορίας τους.

Γενικά η βιολογική γεωργία- κτηνοτροφία βασίζεται κυρίως :

- Στην χρησιμοποίηση κατά το δυνατόν ανανεώσιμων φυσικών πόρων σε τοπικό επίπεδο, στον εμπλουτισμό του εδάφους με οργανική ουσία και θρεπτικά στοιχεία και στη βιοποικιλότητα του αγρο οικοσυστήματος που αποτελεί και τον κύριο παράγοντα στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας του (Συλλογικό Έργο «Βιολογική Γεωργία» 2003).

- Στην χρησιμοποίηση ιθαγενών ανθεκτικών φυτών και φυλών ζώων που έχουν προσαρμοστεί στις τοπικές συνθήκες καθώς και στην κατάλληλη επιλογή καλλιεργητικών τεχνικών και εναλλαγής καλλιεργειών, με προτίμηση στα μεικτά συστήματα γεωργίας (συνύπαρξη φυτικής και ζωικής παραγωγής στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις).

1.4. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ

Οι βασικές αρχές – στόχοι της βιολογικής γεωργίας έτσι όπως εκφράζονται από την IFOAM, είναι οι ακόλουθες:

- Να παράγει τροφές υψηλής θρεπτικής αξίας σε επαρκή ποσότητα
- Να αλληλεπιδράσει με εποικοδομητικό και ζωτικό τρόπο σε όλα τα φυσικά συστήματα και τους απαντώμενους σε αυτά κύκλους.
- Να διατηρήσει, να ενθαρρύνει και να αυξήσει τους βιολογικούς κύκλους στα γεωργικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των μικροοργανισμών, της εδαφικής χλωρίδας και πανίδας, των φυτών και των ζώων.
- Να διατηρήσει και να αυξήσει μακροπρόθεσμα τη γονιμότητα του εδάφους.
- Να χρησιμοποιήσει, όσο το δυνατόν, ανανεώσιμες πηγές σε γεωργικά συστήματα οργανωμένα σε τοπικό επίπεδο.
- Να εργαστεί, όσο το δυνατό, σε κλειστό σύστημα σε σχέση με την οργανική ουσία και τα θρεπτικά στοιχεία,
- Να εργαστεί με ουσίες και υλικά που μπορούν να ξαναχρησιμοποιηθούν ή να ανακυκλωθούν στο αγρόκτημα ή κάπου αλλού.
- Να προσφέρει στα εκτρεφόμενα ζώα συνθήκες ζωής τέτοιες που θα επιτρέπουν την ανάπτυξη των βασικών πλευρών της έμφυτης συμπεριφοράς τους.
- Να ελαχιστοποιήσει όλες τις μορφές ρύπανσης, που είναι αποτέλεσμα της γεωργικής πρακτικής.

- Να διατηρήσει τη γενετική ποικιλομορφία των αγρο-οικοσυστημάτων συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των φυτών και των άγριων ζώων.
- Να προσφέρει στους αγρότες παραγωγούς διαβίωση σύμφωνα με τα ανθρώπινα δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών, να καλύψει τις βασικές τους ανάγκες και να τους παρέχει επαρκές εισόδημα και ικανοποίηση από την εργασία τους σε ένα ασφαλές εργασιακό περιβάλλον.
- Να εξετάσει τον ευρύτερο κοινωνικό και οικολογικό αντίκτυπο των αγρο-οικοσυστημάτων.

1.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ

Οι ενέργειες που απαιτούνται όταν ένας παραγωγός ενδιαφέρεται να μετατρέψει την καλλιέργειά του από συμβατική σε βιολογική, περιλαμβάνουν τα εξής στάδια:

- Ο παραγωγός πρέπει να έρθει σε επαφή με κάποιον από τους εγκεκριμένους Οργανισμούς Ελέγχου και Πιστοποίησης, όπου θα υποβάλλει τη σχετική αίτηση.
- Γίνεται η πρώτη επίσκεψη του ελεγκτή στο αγρόκτημα και συμπληρώνονται τα απαραίτητα σχετικά έντυπα και ερωτηματολόγια από κοινού με τον ελεγκτή.
- Στη συνέχεια ο ελεγκτής συντάσσει έκθεση, την οποία μαζί με τα προηγούμενα έντυπα και αφού ο παραγωγός συμφωνήσει με τους όρους και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η βιολογική καλλιέργεια, υποβάλλει προς την τεχνική επιτροπή του Οργανισμού Ελέγχου, η οποία θα δώσει την οριστική απάντηση για το πώς θα χαρακτηριστεί ο παραγωγός.
- Τέλος, σύμφωνα με το παράρτημα I του Κανονισμού (ΕΟΚ) 2092/91, για μια καλλιέργεια που ξεκινάει σαν βιολογική μεσολαβεί υποχρεωτικά ένα

χρονικό διάστημα (μεταβατική περίοδο) η διάρκεια του οποίου είναι τουλάχιστον

- ❖ δυο χρόνια πριν από τη σπορά (για τις ετήσιες καλλιέργειες),
ή τουλάχιστον
 - ❖ τρία χρόνια πριν την πρώτη συγκομιδή
(για τις πολυετείς καλλιέργειες).
 - ❖ η περίοδος μετάβασης για το γάλα είναι 6 μήνες
 - ❖ και για τα ζώα κρεατο-παραγωγής κλιμακώνεται ως εξής:
- ✓ για τα βοοειδή 12 μήνες και πάντως τα $\frac{3}{4}$ τουλάχιστον της ζωής τους
 - ✓ για τα αιγοπρόβατα 6 μήνες
- Μετά την έλευση της μεταβατικής περιόδου τα προϊόντα (φυτικά ή ζωικά) μπορούν πλέον να σημανθούν ως βιολογικά.

Σημειώνεται ότι οι Οργανισμοί Ελέγχου και Πιστοποίησης μπορούν με την έγκριση της αρμόδιας αρχής (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων) να αποφασίσουν παράταση ή μείωση της περιόδου μετατροπής σε ορισμένες περιπτώσεις, λαμβάνοντας υπόψη την προγενέστερη χρήση των αγροτεμαχίων.

1.6. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ -ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Οι εξελίξεις και οι προσαρμογές της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής τα τελευταία χρόνια, ο γενικότερος προβληματισμός του αγροτικού κόσμου, η αναγνώριση σε επίπεδο πολιτικής των περιβαλλοντικών προβλημάτων, συνέβαλαν στη δημιουργία ενός ευνοϊκού πλαισίου για την αναγνώριση και ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας.

Έτσι οδηγήθηκε στις 21 Ιουνίου 1991, στην ψήφιση από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ένωσης του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ.2092/91 περί του τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής.

Από την εφαρμογή των κανόνων της Ε.Ε για τη βιολογική γεωργία το 1992, δεκάδες χιλιάδες γεωργικών εκμεταλλεύσεων μετατράπηκαν, ως αποτέλεσμα της αυξανόμενης ευαισθητοποίησης των καταναλωτών, καθώς και της ζήτησης για προϊόντα που καλλιεργούνται με βιολογικές μεθόδους.

Το 1999, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (Ε.Ε) αριθ.1804/1999 της 19^{ης} Ιουλίου, οι οποίες καθόρισαν τους κοινοτικούς κανόνες για την παραγωγή των βιολογικών ζωικών προϊόντων και των ζητημάτων όπως τα τρόφιμα, η πρόληψη ασθενειών και οι κτηνιατρικές θεραπείες, η ευημερία των ζώων, οι κτηνοτροφικές πρακτικές και η διαχείριση του λιπάσματος.

1.6.1 ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Παρακάτω γίνεται παρουσίαση των κανονισμών που περιλαμβάνονται στην σχετική με την βιολογική παραγωγή κοινοτική νομοθεσία:

1) Καν. (ΕΚ) 834/2007 «για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91».

Ο κανονισμός (ΕΚ) αρ. 834/2007 για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων, σε εφαρμογή από την 1η Ιανουαρίου 2009, προσέφερε νομικές βάσεις και μεγαλύτερη σαφήνεια, απλοποιώντας τις διαδικασίες για παραγωγούς και καταναλωτές, η οποία είχε γίνει αρκετά περίπλοκη με τη συνεχή προσθήκη τροπολογιών από την πρώτη εφαρμογή το 1991, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2092/91.

Ο κανονισμός επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν εθνικούς κανόνες, εκτός της ιχθυοκαλλιέργειας, η οποία ρυθμίστηκε με τον καν. (ΕΚ) αρ. 710/09, για κάποιες κατηγορίες ζώων και της παραγωγής οίνου και οινοποίησης, για την οποία παραμένει η επισήμανση, έως τον Ιούλιο 2012, “κρασί από σταφύλια βιολογικής γεωργίας” (καν. ΕΕ αρ.344/2011).

➤ Τι περιλαμβάνει ο Κανονισμός (ΕΚ) αρ. 834/2007

- Επιβεβαιώνει την απαγόρευση χρήσης ΓΤΟ στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων, αλλά προσδιορίζει ότι το όριο 0,9% για την τυχαία παρουσία

εγκεκριμένων ΓΤΟ στα τρόφιμα εφαρμόζεται και στα βιολογικά προϊόντα.

- Εισάγει την υποχρέωση χρήσης του ευρωπαϊκού λογότυπου για τα βιολογικά προϊόντα, επιτρέποντας την ταυτόχρονη χρήση εθνικών ή ιδιωτικών σημάτων.
- Επιτρέπει τη σήμανση ως βιολογικών προϊόντων μόνο σε όσα περιέχουν τουλάχιστον κατά 95% βιολογικά συστατικά και την αναγραφή όλων των βιολογικών συστατικών της σύνθεσής τους.
- Διαμορφώνει τις προϋποθέσεις για την εισαγωγή στην Ε.Ε προϊόντων από τρίτες χώρες, με όρους ισοτιμίας οι οποίοι ισχύουν και για τους παραγωγούς της Ε.Ε.
- Καθιστά υποχρεωτική την καταγραφή των πρώτων υλών στην ετικέτα, ακόμα και για τα εισαγόμενα βιολογικά προϊόντα, που φέρουν εθελοντικά το ευρωπαϊκό σήμα.
- Καθιερώνει τη συχνότητα των ελέγχων με βάση την αξιολόγηση των κινδύνων που προβλέπει ο κανονισμός.
- Υποβάλλει σε ελέγχους, τουλάχιστον μια φορά το χρόνο, όλους τους συντελεστές, συμπεριλαμβανομένων των χονδρεμπόρων που αποθηκεύουν ή διακινούν στη αγορά βιολογικά προϊόντα. Εξαιρεί από τον έλεγχο όλους τους επιχειρηματίες λιανικής που πωλούν συσκευασμένα προϊόντα με ετικέτα απευθείας στον καταναλωτή.
- Υποχρεώνει τους ιδιωτικούς φορείς ελέγχου, εγκεκριμένους από τις αρμόδιες αρχές, να διαπιστεύονται σύμφωνα με το EN ISO 45011.

2) Καν. (ΕΚ) 889/2008 «σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων όσον

αφορά τον βιολογικό τρόπο παραγωγής, την επισήμανση και τον έλεγχο των προϊόντων».

Ο κανονισμός (ΕΚ) αρ. 889/2008, ο οποίος θεσπίζει λεπτομέρειες εφαρμογής του προηγούμενου κανονισμού, σχετικά με τον τρόπο παραγωγής, τον έλεγχο, την επισήμανση, την εκτροφή και τη διατροφή.

Στη συνέχεια εκδόθηκαν ειδικοί και επεξηγηματικοί κανονισμοί για:

- τις εισαγωγές βιολογικών προϊόντων από τρίτες χώρες (καν. ΕΚ αρ. 1235/08, 537/09, 471/10).
- την αξιολόγηση των οργανισμών ελέγχου, τη διαπίστευση, το ISO 65, τη συμμόρφωση και τις κατευθυντήριες οδηγίες του Codex Alimentarius.
- την παραγωγή βιολογικής μαγιάς και τα προϊόντα με βάση τη μαγιά (καν. ΕΚ αρ. 1254/08), με εφαρμογή από 31/12/2013 ((άρθρο 27 του καν. ΕΚ αρ. 889/08).
- την παραγωγή ζώων και φυκιών ιχθυοκαλλιέργειας (καν. ΕΚ αρ. 710/09).
- το υποχρεωτικό σήμα της ΕΕ για τη βιολογική παραγωγή (καν. ΕΚ αρ. 967/08 και ΕΕ αρ. 271/10).

3) Καν. (ΕΚ) 967/2008 «για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των *βιολογικών* προϊόντων»

4) Καν. (ΕΚ) 1235/2008 «για τον καθορισμό των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τους όρους εισαγωγής βιολογικών προϊόντων από τρίτες χώρες»

5) Καν. (ΕΚ) 1254/2008 «για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 889/2008 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων όσον αφορά τον βιολογικό τρόπο παραγωγής, την επισήμανση και τον έλεγχο των προϊόντων»

6) Καν. (ΕΚ) 537/2009 «για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1235/2008, όσον αφορά τον κατάλογο των τρίτων χωρών από τις οποίες πρέπει να κατάγονται ορισμένα βιολογικά παραγόμενα γεωργικά προϊόντα προκειμένου να κυκλοφορούν στο εμπόριο εντός της Κοινότητας»

7) Καν. (ΕΚ) 710/2009 «για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 889/2008 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων για τη βιολογική παραγωγή ζώων υδατοκαλλιέργειας και φυκιών»

8) Καν. (ΕΚ) 271/2010 «σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 889/2008 για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τον λογότυπο βιολογικής παραγωγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

9) Καν. (ΕΚ) 271/2010 - διορθωτικό «Διορθωτικό στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 271/2010 της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 2010, σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 889/2008 για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τον λογότυπο βιολογικής παραγωγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

10) Καν. (ΕΚ) 471/2010 «για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1235/2008 όσον αφορά τον κατάλογο των τρίτων χωρών από τις οποίες πρέπει να προέρχονται ορισμένα γεωργικά προϊόντα βιολογικής παραγωγής προκειμένου να διατεθούν στο εμπόριο στην Κοινότητα»

11) Καν. (ΕΚ) 344/2011 « για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 889/2008 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων όσον αφορά τον βιολογικό τρόπο παραγωγής, την επισήμανση και τον έλεγχο των προϊόντων».

12) Καν. (ΕΚ) 426/2011 «για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 889/2008 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων όσον αφορά τον βιολογικό τρόπο παραγωγής, την επισήμανση και τον έλεγχο των προϊόντων».

13) Καν. (ΕΚ) 590/2011 «κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά τους όρους εισαγωγής βιολογικών προϊόντων από τρίτες χώρες. (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΚ)».

Από 01/01/2009, την παραγωγή, μεταποίηση, επισήμανση και εμπορία των βιολογικών προϊόντων, διέπουν οι Κανονισμοί 834/2007/ΕΚ και 889/2008/ΕΚ, όπως αυτοί τροποποιούνται και ισχύουν.

Από την ημερομηνία ισχύος των δυο παραπάνω κανονισμών, καταργήθηκαν οι εξής κανονισμοί: Καν. (ΕΟΚ) 2092/91, Καν. (ΕΚ) 223/2003 και Καν. (ΕΚ) 1452/2003.

1.6.2. ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη βιολογική γεωργία εναρμονίζεται στην εθνική μας νομοθεσία με τις παρακάτω Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις:

1) ΚΥΑ αριθμ. 245090/ 11.01.2006 (ΦΕΚ 157/Β/2006)

Καθορισμός συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή του Καν. (ΕΟΚ) 2092/91 του Συμβουλίου «περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής» ως έχει τροποποιηθεί και ισχύει».

2) ΥΑ αριθμ. 336650/22.12.2006 (ΦΕΚ 1927/Β/2006)

Λεπτομέρειες εφαρμογής της αρ. 245090/11.1.2006 (ΦΕΚ157/Β/2006) Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Καθορισμός συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή του Καν. (ΕΟΚ) 2092/91 του Συμβουλίου «περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής» ως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

3) ΥΑ αριθμ. 296851/21.06.2007 (ΦΕΚ 1114/Β/2007)

Λεπτομέρειες εφαρμογής της υπ' αριθμ. 245090/11.1.2006 (ΦΕΚ 157/Β/2006) κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή του Καν. (ΕΟΚ)2092/91 του Συμβουλίου «περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής» ως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

4) ΚΥΑ 295194 αριθμ. 22.04.09 (ΦΕΚ 756/Β/2009)

Καθορισμός συμπληρωματικών μέτρων για τη χρήση πολλαπλασιαστικού υλικού στη βιολογική γεωργία σε εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ)834/07 και (ΕΚ)889/08, όπως αυτοί κάθε φορά ισχύουν.

1.7. ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Οι παρακάτω αποτελούν τους εγκεκριμένους φορείς ελέγχου και πιστοποίησης προϊόντων βιολογικής γεωργίας που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, έτσι όπως παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.

1. GR-BIO-01

ΔΗΩ

Αριστοτέλους 38, τ.κ 10433, Αθήνα

2. GR-BIO-02

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΕ

Ν. Πλαστήρα 24, τ.κ 59300, Αλεξάνδρεια

Ημαθίας

3. GR-BIO-03

ΒΙΟΕΛΛΑΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΕ

Κοδριγκτώνος 11Β, τ.κ 10434, Αθήνα

4. GR-BIO-04

Q WAYS ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ Α.Ε.

Δημοκρατίας 8 , τ.κ 15127, Μελίσσια

5. GR-BIO-05

**A CERT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ**

Τήλου 2 , τ.κ 54638, Θεσσαλονίκη

6. GR-BIO-06

IRIS - Α.ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ&ΣΙΑ Ε.Ε

Αιγαίου 1 , τ.κ 71307, Πόρος Ηρακλείου

Κρήτης

7. GR-BIO-07

GREEN CONTROL

ΕΛΕΓΧΟΣ-ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ-ΠΡΑΣΙΝΟΣ

ΕΛΕΓΧΟΣ-ΘΩΜΑΣ ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ ΟΕ

100 Χλμ. Βέροιας-Σκύδρας ,τ.κ 59035, Τ.Θ. 50

8. GR-BIO-08

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Α.Ε.

Δ.Δ. Παλαιοχωρίου, Δ. Πλατέος, τ.κ 59032,

Ημαθία

9. GR-BIO-10

GM CERT

ΠΑΡΙΑΝΟΣ ΠΟΛΥΔΩΡΟΣ-ΣΟΥΓΙΟΥΛΤΖΗΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Ο.Ε

Ρήγα Φεραίου 15, Ν. Ευκαρπία , τ.κ 56429

Θεσσαλονίκη

10. GR-BIO-12

Q-CERT ΕΠΕ

QMSCERT ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΙ –

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΠΕ

26ης Οκτωβρίου 90, τ.κ 54628, Θεσσαλονίκη

11. GR-BIO-13

TÜV ΕΛΛΑΣ Α.Ε

TÜV ΕΛΛΑΣ (TÜV NORD) ΑΝΩΝΥΜΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Ελ. Βενιζέλου 24, τκ. 15341, Αγ. Παρασκευή

12. LACON HELLAS (υπό εξέταση)

LACON ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠΕ

Λευκωσίας 8, Πλ. Αμερικής, τ.κ 112 52 Αθήνα

Οι εγκεκριμένοι αυτοί, οργανισμοί πιστοποίησης ελέγχουν αν ένα προϊόν έχει παραχθεί σύμφωνα με το βιολογικό τρόπο παραγωγής που ορίζει η κοινοτική νομοθεσία, χωρίς να υπεισέρχονται σε θέματα ποιότητας.

Όλοι οι προαναφερόμενοι οργανισμοί έχουν δικαιοδοσία ελέγχου σε ολόκληρη την επικράτεια, γεγονός που δίνει τη δυνατότητα στον καλλιεργητή, οπουδήποτε και αν βρίσκεται, να επιλέξει τον οργανισμό που θα τον ελέγξει. Σε περίπτωση που κάποιος εκ των οργανισμών διαπιστώσει παράβαση, δεν χορηγεί πιστοποιητικό και έτσι μπορεί να διακόψει αυτόματα τη συνεργασία με τον συγκεκριμένο καλλιεργητή. Η επιθεώρηση των προϊόντων βιολογικής γεωργίας καλύπτει όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων της αποθήκευσης, της εμπορίας και της συσκευασίας, προκειμένου να τηρηθούν οι προδιαγραφές που καθορίζονται διεθνώς. Οι επιθεωρήσεις διενεργούνται τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο, ενώ ταυτόχρονα γίνονται και επιτόπιοι έλεγχοι.

1.8. ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ

Κάθε χώρα υποδεικνύει μια ή περισσότερες αρμόδιες αρχές ή εγκρίνει ιδιωτικούς οργανισμούς με σκοπό τον έλεγχο και την πιστοποίηση των βιολογικών προϊόντων, ενώ ταυτόχρονα ορίζει μια αρχή υπεύθυνη για την έγκριση και την επίβλεψη.

Οι παρακάτω αποτελούν τις κρατικές υπηρεσίες που ασχολούνται με τον τομέα της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, έτσι όπως παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (<http://www.minagric.gr/greek/3.6.B.html>).

1) Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Διεύθυνση Βιολογικής Γεωργίας

Αχαρνών 29, Αθήνα, τ.κ 10439

fax : 210- 8821241

<http://www.minagric.gr/greek/3.6.B.html>

α) Τμήμα Βιολογικών προϊόντων φυτικής προέλευσης

β) Τμήμα Βιολογικών προϊόντων ζωικής προέλευσης

2) Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Διεύθυνση Χωροταξίας & Προστασίας Περιβάλλοντος

Τμήμα Β' Πατησίων 207 & Σκαλιστήρη 19, Αθήνα, τ.κ 11253

α) Φυτικής παραγωγής β) Ζωικής παραγωγής

**3) Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π (Οργανισμός Πιστοποίησης & Επίβλεψης
Γεωργικών Προϊόντων)**

Άνδρου 1 & Πατησίων, Αθήνα, τ.κ 11257

τηλ. : 210 8231277 fax : 210 8231438

Οι Έλληνες αγρότες - βιοκαλλιεργητές απολαμβάνουν οικονομικών ενισχύσεων, μέσω των οποίων δύνανται να αποκτήσουν τεχνογνωσία παραγωγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ

2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η γεωργοκτηνοτροφία, η πανάρχαια τέχνη της καλλιέργειας των φυτών και εκτροφής των ζώων, προέκυψε από την ανάγκη του *Homo sapiens* για τροφή και καλύτερη ζωή. Η προσπάθεια ικανοποίησης των αναγκών αυτών αποτέλεσε βασικό μοχλό ανάπτυξης του γεωργικού τομέα. (www.elaiolado.gr)

Η ιστορία των βιολογικών προϊόντων ξεκινά το 1922 στην κεντρική Ευρώπη (Γερμανία, Αυστρία και Ελβετία) με την βιοδυναμική καλλιέργεια, η οποία αποσκοπούσε στην παραγωγή υψηλής ποιότητας τροφίμων, ακολουθώντας εξολοκλήρου φυσικούς τρόπους παραγωγής. Εκτός λοιπόν από τη χρήση εναλλακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας, η βιοδυναμική καλλιέργεια ακολουθούσε σε όλα τα στάδιά της, τους κύκλους του φεγγαριού, ενώ τα ζώα, εκτός του ότι τρέφονταν αμιγώς με φυσική τροφή, θεραπεύονταν με ομοιοπαθητικές μεθόδους.

Κατά τα τέλη του της δεκαετίας του 1960 και ακόμη περισσότερο του 1970, η βιολογική γεωργία πέρασε στο προσκήνιο μέσα στα πλαίσια της γενικότερης ενασχόλησης με τα θέματα της διαφύλαξης και της προστασίας του περιβάλλοντος. Διάφοροι σύνδεσμοι και οργανισμοί παραγωγής άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους εκείνη την περίοδο, στους οποίους συμμετείχαν παραγωγοί, καταναλωτές και διάφοροι ενδιαφερόμενοι για την προστασία του περιβάλλοντος και για ένα πιο φυσικό τρόπο ζωής.

Πιο αναλυτικά:

2.1.1. Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Η βιολογική γεωργία είναι κατάληξη μιας σειράς μελετών και το αποτέλεσμα της ανάπτυξης διαφόρων εναλλακτικών μεθόδων γεωργικής παραγωγής που ξεκίνησαν, από την αρχή του αιώνα, ουσιαστικά, στη Βόρεια Ευρώπη (Φωτόπουλος, 2007).

Θα πρέπει ιδίως να αναφερθούν εδώ τρία ρεύματα σκέψης:

- Η βιοδυναμική γεωργία, που εμφανίστηκε στη Γερμανία, με εμπνευστή τον Rudolf Steiner,
- Η οργανική γεωργία (organic farming), που είδε το φως στην Αγγλία χάρη στις απόψεις που ανέπτυξε ο Sir Howard στην Γεωργική του Διαθήκη (1940),
- Η βιολογική γεωργία, που αναπτύχθηκε στην Ελβετία, από τους Hans Peter Rusch και H. Muller.

Αυτά τα διάφορα κινήματα θεωρούσαν ουσιαστικό, με ορισμένες αποχρώσεις, τον δεσμό ανάμεσα στην γεωργία και τη φύση, καθώς και τον σεβασμό των φυσικών ισορροπιών και απείχαν επομένως από μια προσέγγιση της γεωργίας, που επιδίωκε την μεγιστοποίηση στις αποδόσεις μέσω πολλαπλών παρεμβάσεων με διάφορες κατηγορίες συνθετικών προϊόντων.

Παρά την ύπαρξη και την ισχύ αυτών των ρευμάτων σκέψης, η βιολογική γεωργία έμεινε για πολύ καιρό σε εμβρυακή κατάσταση.

2.2. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Σε όλη τη διάρκεια της **δεκαετίας του '50**, η βασική προτεραιότητα της γεωργίας ήταν να ικανοποιεί, με μια σημαντική αύξηση της γεωργικής παραγωγής, τις άμεσες ανάγκες σε τρόφιμα και να αυξάνει τον βαθμό αυτάρκειας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Είναι κατανοητό επομένως ότι η βιολογική γεωργία δυσκολεύθηκε πολύ να επιτύχει, στο πλαίσιο αυτό, ευνοϊκή απήχηση.

Αντίθετα, το τέλος της δεκαετίας του '60 και κυρίως η δεκαετία του '70, αντιστοιχούν στην ανάδειξη μιας σημαντικής συνειδητοποίησης σε επίπεδο της προστασίας του περιβάλλοντος, στην οποία η βιολογική γεωργία θα μπορούσε να δώσει την κατάλληλη απάντηση.

Νέοι σύνδεσμοι δημιουργούνται, συγκεντρώνοντας παραγωγούς, καταναλωτές και άλλα άτομα τα οποία ενδιαφέρονται για την οικολογία και για μια περισσότερο στενά συνδεδεμένη με τη φύση, ζωή.

Η βιολογική γεωργία ανθίζει, ωστόσο, πραγματικά, στη διάρκεια της δεκαετίας του '80, εφόσον αυτός ο νέος τρόπος παραγωγής και το ενδιαφέρον των καταναλωτών γι' αυτά τα προϊόντα, συνεχίζουν να αναπτύσσονται όχι μόνο στο μεγαλύτερο μέρος των Ευρωπαϊκών χωρών αλλά και σε άλλες χώρες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς, η Αυστραλία και η Ιαπωνία.

Παρατηρούμε στην περίπτωση αυτή, μια σημαντική αύξηση του αριθμού παραγωγών και την έναρξη πρωτοβουλιών στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας των βιολογικών προϊόντων. (Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων «Ελληνικά Βιολογικά Προϊόντα» 2000, εκδ. ΔΗΩ Αθήνα).

Αυτό το ευνοϊκό πλαίσιο για την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας οφείλει σε μεγάλο βαθμό την προέλευσή του στην σταθερή απαίτηση των καταναλωτών να τους προσφέρονται ασφαλή προϊόντα τα οποία πρέπει να παράγονται με μεθόδους παραγωγής που σέβονται και προστατεύουν το περιβάλλον.

Παράλληλα, οι επίσημες διοικητικές υπηρεσίες αναγνωρίζουν σιγά-σιγά την βιολογική γεωργία εντάσσοντάς την στα θέματα έρευνάς τους και αποκτώντας νομοθεσίες για τον τομέα (π.χ. στην Αυστρία, τη Γαλλία, τη Δανία).

Επιπλέον αρχίζουν να χορηγούνται επιδοτήσεις, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, από ορισμένα κράτη μέλη, υπέρ αυτού του τύπου γεωργίας.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, η βιολογική γεωργία παραμένει, ωστόσο και στη διάρκεια αυτής της περιόδου, ελλειμματική λόγω της έλλειψης αναγνωρισιμότητας.

Πράγματι αφενός μεν, βασιλεύει μια κάποια σύγχυση στη συνείδηση των καταναλωτών όσον αφορά τη σημασία της ίδιας της έννοιας της βιολογικής γεωργίας και των περιορισμών που η τελευταία αυτή επιβάλλει.

Η αιτία της σύγχυσης αυτής βρίσκεται ουσιαστικά στην ύπαρξη διαφόρων σχολών και διαφορετικών φιλοσοφιών, στην έλλειψη εναρμόνισης των χρησιμοποιούμενων ορολογιών, στην ετερογενή παρουσίαση των προϊόντων, στο αμάλγαμα που πραγματοποιείται ανάμεσα σε βιολογικά προϊόντα, προϊόντα ποιότητας, φυσικά προϊόντα, κλπ.

Η απατηλή χρησιμοποίηση των ενδείξεων που αναφέρονται σ' αυτόν τον τρόπο παραγωγής συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση αυτής της σύγχυσης.

Παρόλα αυτά τη δεκαετία του '80 και μετά, η βιολογική γεωργία παρουσίασε σταθερή αύξηση των βιολογικών καλλιεργούμενων εκτάσεων και του αριθμού των βιοκαλλιεργητών.

Η άνοδος της βιολογικής γεωργίας συνεχίζεται με πολύ γρήγορο ρυθμό από τις αρχές της **δεκαετίας του '90** μέχρι σήμερα.

Στους παράγοντες που συνετέλεσαν στην ανάπτυξη των βιοκαλλιεργειών στη Ευρώπη, περιλαμβάνεται η θέσπιση ενιαίου νομοθετικού πλαισίου με τη ψήφιση του κανονισμού 2092/91 και την καθιέρωση ενιαίων προδιαγραφών για όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η καθιέρωση οικονομικών ενισχύσεων για τους βιοκαλλιεργητές από τον κανονισμό 2078/92, έδωσε σημαντικό κίνητρο για την ενασχόληση με τον κλάδο. Σε πολλές χώρες εφαρμόστηκαν και ειδικοί εθνικοί κανονισμοί για την οικονομική ενίσχυση πέραν των ευρωπαϊκών.

Επίσης, από τη δεκαετία του '80 και ιδιαίτερα κατά την δεκαετία του '90, η έντονη παρουσία των οικολογικών κινήματων οδήγησε στην αύξηση του ενδιαφέροντος για τη βιολογική γεωργία και τα προϊόντα της.

Η ίδρυση, σε διάφορες χώρες, επιστημονικών ινστιτούτων και ερευνητικών κέντρων και κατά συνέπεια η ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας, έδωσαν

την απαραίτητη τεχνογνωσία για τη βελτίωση των παραγωγικών μεθόδων, την αντιμετώπιση ποικίλων προβλημάτων σχετικών με την καλλιέργεια και την αύξηση της απόδοσης των βιοκαλλιεργειών.

Σε ότι αφορά την ανάπτυξη της έρευνας, το 2003 ιδρύθηκε η Διεθνής Εταιρεία Αγροτικής Βιολογικής Έρευνας (International Society of Organic Agriculture Research) με στόχο την ανταλλαγή επιστημονικών αναλύσεων για τον κλάδο, στα πλαίσια της επιστημονικής κοινότητας.

Το Δεκέμβριο του 1999 η Ευρωπαϊκή κοινότητα δημιούργησε και ένα ενιαίο λογότυπο για τα βιολογικά προϊόντα που παράγονται από ευρωπαϊκές χώρες, σύμφωνα με τα πρότυπα του κανονισμού 2092/91.

2.3. Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Με βάση τα αποτελέσματα της τελευταίας παγκόσμιας έρευνα για την πιστοποιημένη βιολογική γεωργία 35 περίπου εκατ. εκτάρια γεωργικής γης διαχειρίζονται βιολογικά από σχεδόν 1,4 εκατομμύρια παραγωγούς (FiBL and IFOAM: The World of organic Agriculture 2010. Bonn and Frick. http://www.organic-world.net/35.html?no-cache=1&tx_tt.news%5D=249).

Οι περιοχές με τις μεγαλύτερες βιολογικά καλλιεργούμενες εκτάσεις είναι η Ωκεανία (12.1 εκατ. εκτάρια) η Ευρώπη (8.2 εκατ. εκτάρια) και η Λατινική Αμερική (8.1 εκατ. εκτάρια) (Πίνακας 1).

Οι χώρες με τις μεγαλύτερες βιολογικά καλλιεργούμενες εκτάσεις είναι η Αυστραλία, η Αργεντινή και η Κίνα.

Οι χώρες με το μεγαλύτερο αριθμό παραγωγών είναι η Ινδία (340.000 παραγωγοί), η Ουγκάντα (180.000) και το Μεξικό (130.000). Περισσότερο από το ένα τρίτο των παραγωγών βιολογικών προϊόντων είναι στην Αφρική.

Η βιολογικά καλλιεργούμενη έκταση σε παγκόσμιο επίπεδο αυξήθηκε το 2008, περίπου τρία εκατομμύρια εκτάρια, ή εννέα τοις εκατό σε σύγκριση με τα δεδομένα του 2007.

Πίνακας 1.: Βιολογικές καλλιεργούμενες εκτάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο.

Βιολογικές καλλιεργούμενες εκτάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο				
Περιοχές	2005	2006	2007	2008
Αφρική	486.674	684.892	875.284	880.898
Ασία	2.678.716	3.000.607	2.890.243	3.293.945
Ευρώπη	6.669.468	7.207.043	7.627.825	8.176.075
Λατινική Αμερική	5.072.158	4.966.295	6.414.709	8.065.890
Ωκεανία	11.811.868	12.431.820	12.110.758	12.140.107
Β. Αμερική	2.219.643	1.792.613	2.292.418	2.577.575
Σύνολα	28.938.527	30.083.270	32.211.237	35.134.490

Πηγή: FiBL, IFOAM, SOEL, 2007-2010.

Είκοσι έξη τοις εκατό (1.65 εκατομμύρια εκτάρια) περισσότερες καλλιεργούμενες εκτάσεις αναφέρθηκαν στη Λατινική Αμερική, κυρίως λόγω της ισχυρής ανάπτυξης στην Αργεντινή. Στην Ευρώπη η βιολογικά καλλιεργούμενη γη αυξήθηκε περισσότερο από μισό εκατομμύριο εκτάρια, στην Ασία κατά 0.4 εκατ. .

Περίπου το ένα τρίτο των γεωργικών γαιών με βιολογική διαχείριση στον πλανήτη (12 εκατομμύρια εκτάρια) βρίσκονται σε αναπτυσσόμενες χώρες. Μεγαλύτερο μέρος αυτής της γης είναι στη Λατινική Αμερική, με την Ασία και την Αφρική στην δεύτερη και Τρίτη θέση αντίστοιχα.

Οι χώρες με τις μεγαλύτερες βιολογικά διαχειριζόμενες εκτάσεις είναι η Αργεντινή, η Κίνα και η Βραζιλία.

Σχεδόν τα δύο τρίτα των γεωργικών εκτάσεων με βιολογική διαχείριση είναι βοσκότοποι (22 εκατ. εκτάρια). Η καλλιεργούμενη έκταση υπολογίζεται σε 8,2 εκατομμύρια εκτάρια, αντιπροσωπεύοντας το ένα τέταρτο των βιολογικά διαχειριζόμενων γεωργικών γαιών.

2.4. Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η βιολογικά καλλιεργούμενη έκταση στην ΕΕ των 27 Κρατών Μελών κάλυπτε το 2008 οκτώ εκατομμύρια εκτάρια περίπου παρουσιάζοντας αύξηση 7% περίπου σε σύγκριση με το 2007.

Το 2007 η έκταση αυτή αντιπροσώπευε το 4,1% της συνολικά χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης. (Elisabeth Rohner - Thielen, Eurotat, “Area under organic farming increased by 7.4 between 2007 and 2008 in the EU-27”, 2010. <http://epp.eurotat.ec.europa.eu/cache/ity->).

Το μέγεθος της συνολικής βιολογικής έκτασης διαφέρει σημαντικά μεταξύ των Κ.Μ. Στην ΕΕ το 50% περίπου των εκτάσεων αυτών το έτος 2008 αντιπροσώπευαν 4 χώρες και συγκεκριμένα η Ισπανία (17%), η Ιταλία (12,9%), η Γερμανία (11,7%), και το Ηνωμένο Βασίλειο (9,4%).

Το 2008 σε σύγκριση με το 2007 επτά Κράτη Μέλη παρουσίασαν αύξηση μεγαλύτερη από 10% των βιολογικών εκτάσεων και συγκεκριμένα η Ισπανία η Βουλγαρία η Σλοβακία η Ελλάδα το Βέλγιο και το Ηνωμένο Βασίλειο. Τη μεγαλύτερη αύξηση είχε η Ισπανία με ποσοστό 33% περίπου. Η Ιταλία παρουσίασε μείωση το 2008 σε σύγκριση με το 2007 κατά 13% περίπου.

Οι τρεις βασικές καλλιέργειες βιολογικής γεωργίας είναι οι **αροτραίες** (κυρίως δημητριακά, βιομηχανικά φυτά και χορτονομές), **οι μόνιμες καλλιέργειες** (κυρίως οπωροφόρα δένδρα, ελαιώνες και αμπέλια), καθώς και **οι βοσκότοποι** και τα λιβάδια (Elisabeth Rohner-Thielen, 2010).

Τα στοιχεία της Eurostat για τη βιολογική κτηνοτροφία, έδειξαν ότι το μεγαλύτερο μερίδιο στην βιολογική εκτροφή κατέχουν τα βοοειδή, τα πρόβατα και οι χοίροι.

Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιταλία εκτρέφουν το μεγαλύτερο αριθμό προβάτων και η Αυστρία το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιταλία το μεγαλύτερο αριθμό βοοειδών βιολογικής εκτροφής.

2.5. Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.5.1 ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Η παραγωγή βιολογικών προϊόντων στην χώρα μας έχει ήδη μια πολυετή παράδοση. Η βιολογική γεωργία, τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα αναπτύχθηκε κυρίως μετά την ψήφιση του Καν.(ΕΟΚ)2092/91 του Συμβουλίου και η βιολογική κτηνοτροφία, μετά την είσοδο και ισχύ του Κανονισμού (ΕΟΚ) 1804/99 του Συμβουλίου για τη συμπλήρωση για τα κτηνοτροφικά προϊόντα του Κανονισμού (ΕΟΚ) 2092/91 περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής, γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής.

Η βιολογική γεωργία άρχισε να εφαρμόζεται στη χώρα μας επίσημα από το 1992 και γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη από το 1995 όταν άρχισε η εφαρμογή του προγράμματος οικονομικών ενισχύσεων στα πλαίσια του Καν. 2078/92 και μετέπειτα του Καν.1257/99 (Παπαθεοδώρου Θ., et al , 2007).

Μια πρώτη εκτίμηση είναι ότι, η σταθερή και αυξητική πορεία της βιολογικής γεωργίας και της κατανάλωσης βιολογικών προϊόντων των τελευταίων χρόνων, φαίνεται να ανακόπτεται το 2010, σε συνάρτηση της οικονομικής κρίσης, αλλά και της ολοκλήρωσης της πενταετούς επιδότησης, κατά την οποία μέρος των παραγωγών εγκαταλείπει την παραγωγική διαδικασία.

Σύμφωνα λοιπόν με τα αναρτημένα στοιχεία στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τα οποία αθροιστικά προέκυψαν από τα στοιχεία που ετησίως υποχρεούνται να προσκομίζουν οι Φορείς Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων, την **31 Δεκεμβρίου 2010** η Βιολογική Γεωργία στην Ελλάδα παρουσιάζει την εξής εικόνα (Πίνακας 2):

Η έκταση της βιολογικής γεωργίας στην Ελλάδα ανέρχεται σε ποσοστό **3,7%** (συμπεριλαμβανομένων των βοσκότοπων), σε σύγκριση με την αντίστοιχη έκταση του συνόλου της χώρας (καλλιεργήσιμη 32.474.000στρ. + 51.378.000 στρ. βοσκότοποι, στοιχεία 2008).

Τα 1.576.064 στρ. (51%) αποτελούν οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις και αντίστοιχα τα 1.522.151 (49%) οι βοσκότοποι.

Μειώθηκαν κατά 164.307 (-5,1%) τα στρέμματα συνολικά της βιολογικής γης το 2010 σε σύγκριση με το 2009, από 3.262.522 στρ. σε 3.098.215 στρ. Μείωση παρουσίασε και ο αριθμός των καλλιεργήσιμων εκτάσεων σε σχέση με το 2009 κατά 7,6%. Τα 2.925.830 στρ. (96%), βρίσκονται σε πλήρες βιολογικό στάδιο και τα 172.381 στρ (4%) σε μεταβατικό.

Στη βιολογική γεωργία δραστηριοποιούνται 22.860 παραγωγικές και εμπορικές επιχειρήσεις, ενώ σε 3.098.215 στρέμματα ανέρχονται οι βιολογικές επιφάνειες (καλλιεργήσιμες εκτάσεις, βοσκοτόπια, αγραναπαύσεις), σε μεταβατικό και πλήρες βιολογικό στάδιο.

Σε σύγκριση με το 2009, 'λείπουν' από τον κλάδο των βιολογικών, 2.424 επιχειρηματίες (-9,6%).

Πίνακας 2: Σύνολο καλλιεργούμενων εκτάσεων και βοσκοτόπων 1994-2010

ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΕΚΤΑΣΕΩΝ							
(ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΩΝ + ΒΟΣΚΟΤΟΠΩΝ)							
1994–2010							
ΕΤΟΣ	Αριθμός Επι/σεων	% Εξέλι ξης	Καλ/νες εκτάσεις (σε στρ.)	% Εξέλιξης	Βοσκότοπ οι (σε στρ.)	% Εξέλιξης	Σύνολο Εκτάσεων (σε στρ.) %
1994			11.880				11.880
1995			24.010	102,1%			24.010
1996			52.960	120,6%			52.960
1997			100.000	88,8%			100.000
1998			154.020	54%			154.020
1999			214.510	39,3%			214.510
2000			267.070	24,5%			267.070
2001	6933		311.180	16,5%			311.180
2002	6299	- 9,1%	295.051	-5,5%	476.151		771.202
2003	6642	5,5%	389.951	32,2%	2.054.614	331%	2.444.565
2004	9002	35,5%	706.250	81,1%	1.962.340	-4,5	2.671.590
2005	15556	72,8%	1.035.600	46,6%	1.845.025	-6%	2.880.625
2006	24666	58,6%	1.701.865	64,3%	1.320.695	-28,4%	3.022.560
2007	24729	0,3%	1.521.175	-10,6%	1.277.771	-3,2%	2.798.946
2008	24880	0,5%	1.521.175	0%	1.277.771	0	2.798.946
2009	25284	1,7%	1.706.318	12,2%	1.556.254	21,8%	3.262.522
2010	22860	- 9,6%	1.576.064	-7,6%	1.522.151	-2,2%	3.098.215

Πηγή: Υπουργείο ΑΑ&Τ, Eurostat

❖ Κυριότερες βιολογικές καλλιέργειες 2010

Οι κυριότερες βιολογικές καλλιέργειες και το αντίστοιχο ποσοστό τους επί του συνόλου της βιολογικής γεωργίας στην Ελλάδα (3.098.215 στρ.) κατά φθίνουσα σειρά είναι:

- Κυρίαρχη βιολογική καλλιέργεια για την Ελλάδα παραμένει η **καλλιέργεια της ελιάς με 569.701 στρ. και ποσοστό 18,4%**.
- **Τα δημητριακά** (σιτάρι, κριθάρι, βρώμη, αραβόσιτος κλπ) με 351.896 στρ. και ποσοστό 11,4%.
- **Τα σανοδοτικά φυτά** (μονοετή, πολυετή, λειμώνες) με 297.840 στρ. και 9,6%.
- **Άλλες αροτραίες καλλιέργειες** με 79.497 στρ. και 2,6%.
- **Βιομηχανικά φυτά** με 60.704 στρ. και 2%.
- **Καρποί για παραγωγή ζωοτροφών** με 57.233 και 1,85%.
- **Το αμπέλι** με 50.014 στρ. και ποσοστό 1,6%.
- **Οπωροφόρα** με 27.760 στρ. και 0,9%.
- **Ελαιούχοι καρποί** (ηλίανθος, σόγια, κράμβη, λινάρι κά) με 26.294 στρ. και 0,9%.
- **Κηπευτική γη** με 23.444 στρ. και 0,8%.
- **Εσπεριδοειδή** με 19.087 στρ. και 0,6%.
- **Βότανα, αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά** με 18.038 στρ. και 0,6%.
- **Κλωστικά φυτά (βαμβάκι)** με 15.336 στρ. και 0,5%.
- **Τα όσπρια** με 8.487 στρ. και ποσοστό 0,3%.
- **Αγρανάπαυση** με 28.981 στρ. και 0,9%.

Γεωγραφικά, το μεγαλύτερο ποσοστό των βιολογικώς καλλιεργούμενων εκτάσεων βρίσκεται στην Πελοπόννησο (32%) και ακολουθούν η δυτική Ελλάδα (15%), η Κρήτη (11%), ενώ με μικρότερο ποσοστά ακολουθούν άλλες γεωγραφικές περιφέρειες.

Από την ελληνική παραγωγή βιολογικών προϊόντων, το 20% καταναλώνεται στην Ελλάδα, ενώ το 80% εξάγεται.

2.5.2 ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η βιολογική κτηνοτροφία άρχισε ν' αναπτύσσεται στην Ελλάδα μετά την είσοδο σε ισχύ του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1804/99 του Συμβουλίου για τη συμπλήρωση για τα κτηνοτροφικά προϊόντα, του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91 περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής. Στη ζωική παραγωγή, δραστηριοποιούνταν το 2007, 1.846 παραγωγοί-κτηνοτρόφοι.

Το 2010 εκτρέφονται με βιολογικές μεθόδους 950.268 ζώα (δεν υπολογίζεται ο αριθμός των κυψελών), λιγότερα κατά 65.722 κεφάλια ή -6,5% σε σχέση με το 2009. Σε σχέση με το 2009, αύξηση παρατηρείται μόνο στην εκτροφή των πουλερικών κατά 102.507 κεφάλια και ποσοστό 38,5%. Οι υπόλοιπες κατηγορίες ζώων σε σχέση με το 2009 παρουσιάζουν μείωση:

Βοοειδή	-19,3%
Πρόβατα	-19,2%
Αίγες	-26,7%
Χοίροι	-21,3%
Πουλερικά	38,5%
Κυψέλες μελισσών	-4,2%

Στην βιολογική κτηνοτροφία όπως φαίνεται στον Πίνακα 3 το μεγαλύτερο μερίδιο στην βιολογική εκτροφή κατέχουν το 2005 και το 2006 οι αίγες και ακολουθούν τα πρόβατα και τα πουλερικά. Το 2007 και το 2008 και το 2009 τα πρόβατα κατέχουν την πρώτη θέση.

Ο αριθμός των παραγωγών βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας παρουσίασε σημαντική αύξηση ιδιαίτερα μετά το 2004 φθάνοντας τους 24.057 το 2008, ποσοστό αύξησης 159% περίπου.

Όπως φαίνεται χιλιάδες παραγωγών έχουν υιοθετήσει τις αρχές της βιολογικής γεωργίας και μεμονωμένα ή συσπειρωμένα, είτε σε ομάδες παραγωγών είτε μέσα από επιχειρηματικούς φορείς, δίνουν ένα πιο σύγχρονο πρόσωπο στην ελληνική βιοκαλλιέργεια, υλοποιώντας την επιθυμία τους για μια γεωργία που σέβεται το περιβάλλον.

Πίνακας 3: Εξέλιξη βιολογικής κτηνοτροφίας 2005-2010.

Ζώα βιολογικής παραγωγής σε πλήρες βιολογικό στάδιο (σε κεφάλια), 2005-2010						
ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Βοοειδή	22.900	22.292	25.104	20.254	28.618	23.109
Χοίροι	126.003	110.096	175.004	60.918	54.631	42.991
Πρόβατα	216.897	259.275	408.576	316.243	357.499	288.923
Αίγες	288.815	305.222	388.508	296.967	309.060	226.556
Πουλε- ρικά	144.098	133.852	159.323	239.452	266.182	368.689
Μελίσσια	6.901	8.426	9.557	10.203	14.302	13.695
ΣΥΝΟΛΑ	798.723	830.737	1.156.513	933.834	1.015.990	950.268

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Eurostat 2010.
<http://www.minagric.gr/greek/3.6.4.html>
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/dafa/datadase>

(Στα σύνολα του παραπάνω πίνακα δεν συμπεριλαμβάνονται τα μελίσσια.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3⁰

ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η χρησιμοποίηση του όρου «βιολογικό» για τη σήμανση και τη διαφήμιση των γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής επί του παρόντος περιορίζεται σε αυτά τα προϊόντα που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τις αρχές παραγωγής και τους κανόνες μεταποίησης οι οποίοι καθορίζονται στον Κανονισμό 2092/91 και τις τροποποιήσεις που έχει υποστεί.

Αναζητώντας στους Κανονισμούς το τι είναι βιολογική γεωργία όσο και βιολογικό προϊόν διαπιστώνει κανείς ότι δεν υπάρχει σαφής καθορισμός του βιολογικού προϊόντος.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 2092/91 ένα προϊόν θεωρείται ότι φέρει ενδείξεις που αναφέρονται στον βιολογικό τρόπο παραγωγής όταν στη σήμανση, τη διαφήμιση ή τα εμπορικά έγγραφα, το προϊόν, τα συστατικά του ή οι πρώτες ύλες ζωοτροφών χαρακτηρίζονται από τις ενδείξεις που χρησιμοποιούνται σε κάθε κράτος μέλος και επιτρέπουν στον αγοραστή να συμπεραίνει ότι το προϊόν, τα συστατικά του ή οι πρώτες ύλες παρήχθησαν σύμφωνα με τους κανόνες παραγωγής που αναφέρονται στο άρθρο 6 και, ειδικότερα με τους εξής όρους, ή με τα συνήθως χρησιμοποιούμενα παράγωγά τους ή συντμήσεις αυτών, μόνο ή σε συνδυασμό, εφόσον οι εν λόγω όροι δεν εφαρμόζονται σε γεωργικά προϊόντα που περιέχονται σε τρόφιμα ή πρώτες ύλες ζωοτροφών ή προφανώς δεν έχουν σχέση με τον τρόπο παραγωγής.

Δηλαδή βιολογικό προϊόν είναι αυτό που καλλιεργείται σύμφωνα με τις μεθόδους της βιολογικής γεωργίας χωρίς τη χρησιμοποίηση συνθετικών

λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, όπως λιπάσματα, παρασιτοκτόνα, ζιζανιοκτόνα, ορμόνες, φυτοφάρμακα κ.α. σε όλα τα στάδια της παραγωγής.

3.2. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

Κανένα προϊόν δε διατίθεται στο εμπόριο ως βιολογικό χωρίς να έχει ελεγχθεί και να πιστοποιηθεί.

Προϋπόθεση επομένως για να πωληθεί ένα αγροτικό προϊόν ως βιολογικό είναι ότι το προϊόν αυτό πρέπει να έχει προκύψει ως αποτέλεσμα ελεγχόμενης παραγωγικής διαδικασίας ως προς τις χρησιμοποιούμενες εισροές, αλλά πρωτίστως πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις περί ποιότητας που ισχύουν για όλα τα τρόφιμα.

Κάθε χώρα υποδεικνύει μια ή περισσότερες αρμόδιες αρχές ή εγκρίνει ιδιωτικούς οργανισμούς με σκοπό τον έλεγχο και την πιστοποίηση των βιολογικών προϊόντων, ενώ ταυτόχρονα ορίζει μια αρχή υπεύθυνη για την έγκριση και την επίβλεψη.

Όλα τα βιολογικά προϊόντα που πωλούνται σε καταστήματα πρέπει να είναι συσκευασμένα και να έχουν την ένδειξη «**προϊόν βιολογικής γεωργίας** » ή «**προϊόν βιολογικής γεωργίας σε μεταβατικό στάδιο**».

Δεν επιτρέπεται να πωλούνται χύμα π.χ. σε καφάσια. Είναι δικαίωμά μας να ζητήσουμε και να μάθουμε το όνομα του παραγωγού από τον οποίο προμηθεύτηκαν τα προϊόντα. Μόνο όταν αγοράζουμε κατευθείαν από το κτήμα του παραγωγού, μπορούμε να αγοράσουμε εκτός συσκευασίας. Τα παραδοσιακά προϊόντα δεν σημαίνει ότι είναι και βιολογικά.

Όσο αφορά τα εισαγόμενα προϊόντα αυτά πρέπει να φέρουν το σήμα και τον κωδικό του οργανισμού πιστοποίησης στη χώρα προέλευσης. Οι Ευρωπαϊκοί Οργανισμοί Πιστοποίησης καταγράφονται κάθε χρόνο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αποστέλλονται στα Υπουργεία Γεωργίας όλων των χωρών.

Οι εγκεκριμένοι οργανισμοί πιστοποίησης ελέγχουν αν ένα προϊόν έχει παραχθεί σύμφωνα με το βιολογικό τρόπο παραγωγής που ορίζει η κοινοτική νομοθεσία, χωρίς να υπεισέρχονται σε θέματα ποιότητας.

3.3. ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι καταναλωτές ζητούν όλο και περισσότερο γεωργικά προϊόντα και είδη διατροφής βιολογικής παραγωγής με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια νέα αγορά για τα γεωργικά προϊόντα. Τα εν λόγω προϊόντα πωλούνται στην αγορά σε υψηλότερη τιμή, ενώ αυτός ο τρόπος παραγωγής συνεπάγεται την λιγότερο εντατική χρησιμοποίηση της γης. Παράλληλα στο πλαίσιο του αναπροσανατολισμού της κοινής γεωργικής πολιτικής, αυτός ο τρόπος παραγωγής μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης γεωργικών προϊόντων, στην προστασία του περιβάλλοντος και τη διαφύλαξη της υπαίθρου.

Λόγω της αυξανόμενης ζήτησης, διατίθενται στην αγορά γεωργικά προϊόντα και είδη διατροφής με ενδείξεις που αναφέρουν ή αφήνουν να εννοηθεί από τους αγοραστές ότι έχουν παραχθεί με βιολογικό τρόπο ή χωρίς τη χρησιμοποίηση συνθετικών χημικών προϊόντων.

Η ύπαρξη πλαισίου κοινοτικών κανόνων παραγωγής, επισήμανσης και ελέγχου προστατεύει τη γεωργία με βιολογικές μεθόδους, στο μέτρο που το πλαίσιο αυτό εγγυάται συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ των παραγωγών των προϊόντων με αυτές τις ενδείξεις, ενώ ταυτόχρονα εμποδίζει την ανωνυμία στην αγορά βιολογικών προϊόντων, εξασφαλίζοντας παράλληλα τη διαφάνεια σε κάθε στάδιο της παραγωγής και της κατεργασίας, και οδηγεί σε μεγαλύτερη αξιοπιστία αυτών των προϊόντων ενώπιον των καταναλωτών.

Ο βιολογικός τρόπος παραγωγής συνιστά ιδιαίτερη μέθοδο παραγωγής σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης και κατά συνέπεια, προβλέπεται ότι στην επισήμανση των μεταποιημένων προϊόντων, οι ενδείξεις που αναφέρονται στο βιολογικό τρόπο παραγωγής, συνδέονται με τις ενδείξεις που αφορούν τα βιολογικώς παραχθέντα συστατικά. Προς το συμφέρον των παραγωγών και

των αγοραστών προϊόντων που φέρουν ενδείξεις σχετικές με βιολογικό τρόπο παραγωγής, έχουν θεσπιστεί οι ελάχιστες αρχές για είναι δυνατή η εμπορία του προϊόντος με αυτές τις ενδείξεις. Ο βιολογικός τρόπος παραγωγής συνεπάγεται σημαντικούς περιορισμούς στη χρησιμοποίηση χημικών λιπασμάτων ή φυτοφαρμάκων που μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή να έχουν ως αποτέλεσμα την ύπαρξη καταλοίπων στα γεωργικά προϊόντα.

Στα πλαίσια αυτά, είναι σκόπιμο να τηρούνται οι πρακτικές που είναι αποδεκτές και στην Κοινότητα, όπως οι κώδικες ορθής γεωργικής πρακτικής που ισχύουν τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στην χώρα μας, οι οποίοι έχουν εκδοθεί από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η τήρηση των κανόνων παραγωγής καθιστά καταρχήν απαραίτητη τη διεξαγωγή ελέγχων στα στάδια της παραγωγής και εμπορίας.

Όλοι οι επαγγελματίες που παράγουν, συσκευάζουν, εισάγουν ή διαθέτουν στο εμπόριο προϊόντα που φέρουν ενδείξεις για βιολογικό τρόπο παραγωγής πρέπει να υπόκεινται σε καθεστώς τακτικού ελέγχου, που να ανταποκρίνεται στις ελάχιστες κοινοτικές απαιτήσεις και να ελέγχεται από ορισθείσες αρχές έλεγχου ή από εγκεκριμένους και εποπτευόμενους οργανισμούς.

Το Μάρτιο του 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε ένα λογότυπο που περιλαμβάνει τις λέξεις «**βιολογική γεωργία - σύστημα ελέγχου ΕΚ**» {Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91 του Συμβουλίου}, για να χρησιμοποιείται σε προαιρετική βάση από τους παραγωγούς των οποίων τα συστήματα και τα προϊόντα διαπιστώθηκε κατόπιν επιθεώρησης ότι πληρούν τους κανονισμούς της ΕΕ. (Μαρκετινγκ – Διαφήμιση βιολογικών προϊόντων, Αθήνα 2006

http://www.euraneek.com/alter-agro/pdf/unit2_gr.pdf)

Οι καταναλωτές που αγοράζουν προϊόντα με αυτό το λογότυπο μπορούν να είναι βέβαιοι ότι:

- τουλάχιστον το 95% των συστατικών του προϊόντος έχει παραχθεί με βιολογική μέθοδο

- το προϊόν πληροί τους κανόνες του επίσημου καθεστώτος επιθεώρησης
- το προϊόν προήλθε απευθείας από τον παραγωγό ή τον παρασκευαστή σε σφραγισμένη συσκευασία
- το προϊόν φέρει το όνομα του παραγωγού, του παρασκευαστή ή του πωλητή και το όνομα ή τον κωδικό του οργανισμού επιθεώρησης

3.3.1 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΝΩΠΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Όσον αφορά στα νωπά βιολογικά προϊόντα οι προδιαγραφές που έχουν κυριαρχήσει στην αγορά έχουν ουσιαστικά θεσπιστεί από τις μεγάλες αλυσίδες των super markets και είναι ιδιαίτερα υψηλές και αυστηρές ως προς τα μακροσκοπικά χαρακτηριστικά των προϊόντων.

Σύμφωνα με αυτές τις προδιαγραφές, τα νωπά βιολογικά προϊόντα θα πρέπει να είναι πλήρως αναπτυγμένα, φυσιολογικά ώριμα, καθαρά και στεγνά, με ανάπτυξη ισορροπημένη και αντιπροσωπευτική της ποικιλίας τους, «υγιή» και απαλλαγμένα από κάθε είδους ασθένεια και εντομολογικές προσβολές, χωρίς σκισίματα, μηχανικά τραύματα και σπασίματα, με σταθερό και συνεχές χρώμα στο σύνολο της επιφάνειάς τους. Επιπλέον, απαιτείται να γίνεται διαχωρισμός με βάση το μέγεθος, το οποίο προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό τόσο τη δυνατότητα εμπορίας τους όσο και την τιμή τους.

Το ζητούμενο λοιπόν από την πλευρά των βιοκαλλιεργητών είναι σε πρώτη φάση να βελτιώσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των νωπών προϊόντων τους, ώστε να αυξηθεί το ποσοστό των εμπορεύσιμων προϊόντων (Α΄ διαλογής προϊόντα), τα οποία αποφέρουν τις καλύτερες τιμές και ταυτόχρονα αυξάνουν την αξιοπιστία και βελτιώνουν την εικόνα των βιολογικών προϊόντων και σε δεύτερη φάση να ενεργοποιηθούν και άλλοι τρόποι διάθεσης βιολογικών προϊόντων γι' αυτά που δεν πληρούν τις προαναφερόμενες υψηλές προδιαγραφές (Β΄ διαλογής προϊόντα), τα οποία θα διακινηθούν επίσης σαν βιολογικά και θα καταλήξουν είτε στη μεταποίηση (μαρμελάδες, γλυκά, τουρσιά κλπ.), είτε μέσω των λαϊκών αγορών βιολογικών προϊόντων (με μικρότερη φυσικά τιμή) στο ευρύ καταναλωτικό κοινό. Οι βιοκαλλιεργητές

υποστηρίζουν την άποψη ότι δεν θα πρέπει να είναι τα μακροσκοπικά ποιοτικά χαρακτηριστικά των βιολογικών προϊόντων αυτά που καθορίζουν τους όρους διακίνησής τους και την τιμή τους. Αντίθετα θα πρέπει τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά να είναι εκείνα που θα πρέπει να έχουν τη μεγαλύτερη σημασία και βαρύτητα, τόσο ως προς τις δυνατότητες εμπορίας τους όσο και στη διαμόρφωση της τιμής.

3.3.2 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Όσον αφορά στα μεταποιημένα βιολογικά προϊόντα οι προδιαγραφές που απαιτούνται είναι περισσότερο αυστηρές και υψηλές σε σχέση με τα συμβατικά προϊόντα.

Η διαφοροποίησή τους από τα συμβατικά προϊόντα αφορά στην εφαρμογή διαφόρων σύγχρονων συστημάτων ελέγχου ποιότητας και υγιεινής στα διάφορα στάδια μεταποίησης (ISO, HACCP κλπ.), στην προσθήκη φυσικών ουσιών σαν συντηρητικά και στη γνωστοποίηση της παρασκευαστικής διαδικασίας, ώστε να είναι δυνατή η εφαρμογή του ελέγχου σε όλα τα στάδια επεξεργασίας τους.

- **Μεταποίηση (αριθμός μεταποιητών και είδος δραστηριότητας)**

Μείωση κατά 437 μονάδες (ποσοστό 17,5%) παρουσιάζει ο αριθμός των μεταποιητικών δραστηριοτήτων το 2010, σε σχέση με το 2009 στην Ελλάδα. Για πρώτη φορά το 2010 εισάγεται μια νέα δραστηριότητα, αυτή της ιχθυοκαλλιέργειας με δύο επιχειρήσεις. Οι παρασκευαστές ποτών αποτελούν την εξαίρεση στην πτωτική τάση της μεταποιητικής δραστηριότητας, αφού αυξάνονται αριθμητικά κατά 93 μονάδες και ποσοστό 29,9%. Από τις 2.057 μεταποιητικές επιχειρήσεις, οι 759 (36,9%) ασχολούνται με την επεξεργασία ελαιολάδου και άλλων ελαίων. Συγκεκριμένα η εικόνα των διαφόρων δραστηριοτήτων συγκριτικά με το 2009 έχει ως εξής:

Επεξεργασία κρέατος	-41,7%
Μεταποίηση-Τυποποίηση οπωροκηπευτικών	-46,0%

Επεξεργασία ελαιόλαδου	-15,3%
Επεξεργασία προϊόντων γάλακτος	-32,0%
Παρασκευή προϊόντων αλευροποιίας	-44,6%
Παρασκευή ζωοτροφών	-25,0%
Παρασκευή ειδών αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής	-46,1%
Παρασκευή ποτών	29,9%

3.4. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Ως παρασκευή νοούνται όλες οι διεργασίες που υφίστανται σύμφωνα με τον κανονισμό 2092/91 τα βιολογικά προϊόντα μετά την παραγωγή τους στον αγρό. Έτσι παρασκευαστικές δραστηριότητες είναι και η τυποποίηση, αλλά και η συντήρηση, η αλλαγή, η τοποθέτηση επισήμανσης κ.τ.λ.

Επομένως σχηματοποιούνται δύο κατηγορίες μεταποιητών:

- Οι παραγωγοί-μεταποιητές των οποίων οι γεωργικές επιχειρήσεις είναι καθετοποιημένες, δηλαδή τυποποιούν ή και μεταποιούν τα προϊόντα που παράγουν στον αγρό.
- Οι μεταποιητές που επεξεργάζονται πρώτες ύλες βιολογικής γεωργίας που προέρχονται εκτός της επιχείρησης.

Το μεγαλύτερο μέρος των μεταποιητικών επιχειρήσεων δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο στα φρούτα και τα λαχανικά, στο ελαιόλαδο και τις ελιές, ενώ ακολουθούν δραστηριότητες σχετικά με το κρασί και τα προϊόντα δημητριακών.

3.5. ΣΗΜΑΝΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η σήμανση των βιολογικών προϊόντων ρυθμίζεται από τον Κανονισμό (ΕΟΚ) 2092/91 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τον οποίο τα οργανικά προϊόντα και μόνο αυτά φέρουν την ένδειξη «**Βιολογικό**» και μάλιστα ως μέρος της ειδικής ορολογίας :

- **η συσκευασία πρέπει να γράφει «Προϊόν Βιολογικής Γεωργίας σε Μεταβατικό Στάδιο»** αν η παραγωγή έχει γίνει τα δυο πρώτα χρόνια βιολογικής καλλιέργειας του κτήματος.

Οποιαδήποτε άλλη ένδειξη δεν είναι έγκυρη. Πρέπει επίσης να υπάρχει στην συσκευασία ο κωδικός του οργανισμού πιστοποίησης, καθώς και το σήμα του.

Επίσης πρέπει να αναφέρεται το όνομα του παραγωγού και η επωνυμία του προϊόντος. Όταν στα πιστοποιημένα προϊόντα περιέχονται περισσότερα από ένα συστατικά, πρέπει τα μη – βιολογικά συστατικά να αναγράφονται στη συσκευασία με τρόπο που να διακρίνονται από τα υπόλοιπα και να μην υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο ποσοστό στη σύνθεσή τους.

Ως προς την παραγωγή και τη διακίνηση των τροφίμων, τα βιολογικά προϊόντα είναι αυτά που τηρούν τους αυστηρότερους κανόνες ασφάλειας και ποιότητας.

Η αυθεντικότητα και η ποιότητα των προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας και εκτροφής, οι διαδικασίες και οι πρακτικές που εφαρμόζονται, διέπονται στο σύνολο τους από την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ισχύει και στη χώρα μας.

Με βάση τον σχετικό κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2092/91), η διαδικασία παραγωγής των προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας και εκτροφής ελέγχεται σε όλα τα στάδιά της με τις αυστηρές προδιαγραφές που θέτουν εγκεκριμένοι αρμόδιοι εγχώριοι και ξένοι οργανισμοί πιστοποίησης.

Οι εν λόγω οργανισμοί τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Γεωργίας της χώρας στην οποία ανήκουν.

Στη βιολογική γεωργία ελέγχεται το ακριβές κτήμα στο οποίο καλλιεργήθηκε το προϊόν, ο τρόπος παραγωγής του, ο τρόπος μεταφοράς του, και γενικά η κάθε δραστηριότητα που αφορά το προϊόν, από την σπορά ως την συγκομιδή, την ενδεχόμενη μεταποίησή του και την συσκευασία του.

Επίσης θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι προϊόντα που εμφανίζονται στην αγορά ως «οικολογικά», «υγιεινά», «ολικής αλέσεως» κ.λ.π. δεν έχουν καμία σχέση με σχέση με τα πιστοποιημένα βιολογικά προϊόντα και δεν εξασφαλίζουν καμία εγγύηση στον καταναλωτή.

3.6. ΤΟ ΛΟΓΟΤΥΠΟ ΤΗΣ Ε.Ε ΓΙΑ ΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Το αποκαλούμενο «ευρω-φύλλο» είναι πλέον υποχρεωτικό για όλα τα προσσκευασμένα βιολογικά προϊόντα τα οποία έχουν παραχθεί σε κάποιο από τα κράτη μέλη της ΕΕ και τα οποία ανταποκρίνονται στα απαιτούμενα πρότυπα. Δίπλα από το σήμα της ΕΕ θα μπορούν να εξακολουθούν να τοποθετούνται και άλλοι ιδιωτικοί, περιφερειακοί ή εθνικοί λογότυποι. Η χρήση του λογότυπου είναι προαιρετική για τα μη συσκευασμένα και για τα εισαγόμενα προϊόντα. Εκτός από τον λογότυπο, είναι επίσης υποχρεωτική η αναγραφή του τόπου παραγωγής των συστατικών του προϊόντος και ο κωδικός αριθμός του οργανισμού, ο οποίος επιφορτίζεται με τη διενέργεια των ελέγχων. Οι φορείς έχουν στη διάθεσή τους διετή μεταβατική περίοδο για να συμμορφωθούν με τους προαναφερθέντες νέους κανόνες επισημάνσης. Το σχέδιο του «ευρω-φύλλου» απεικονίζει τα 12 αστέρια της ΕΕ σε σχήμα φύλλου πάνω σε πράσινο φόντο, που προβάλλει δύο σαφή μηνύματα στους καταναλωτές: τη φύση και την Ευρώπη. Το σχέδιο καταχωρήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως συλλογικό εμπορικό σήμα. Το λογότυπο σχεδιάστηκε από τον Γερμανό φοιτητή Duan Milenkovi.

3.7. ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τον καθορισμό των τιμών των βιολογικών προϊόντων είναι οι ακόλουθοι :

α) Η προσφορά και η ζήτηση, κατά την οποία όταν υπάρχει επάρκεια στην αγορά οι τιμές είναι σχετικά χαμηλές, ενώ όταν δεν υπάρχουν πολλά προϊόντα στην αγορά (ειδικά στα πρώτα στάδια της συγκομιδής και λιγότερο προς το τέλος για τα εποχιακά λαχανικά & φρούτα), οι τιμές είναι σχετικά ανεβασμένες. Ισχύει δηλαδή στα νωπά βιολογικά προϊόντα ότι ακριβώς ισχύει και στα συμβατικά προϊόντα. Στα μεταποιημένα βιολογικά προϊόντα παρατηρείται αυξημένη ζήτηση που κατά κανόνα δεν καλύπτεται από την εγχώρια παραγωγή, κατά συνέπεια προκαλείται σημαντική αύξηση των τιμών των προϊόντων αυτών. Το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα αισθητό στα γαλακτοκομικά προϊόντα.

β) Ο ανταγωνισμός και η σχέση με τα συμβατικά προϊόντα.

Συγκεκριμένα, ο κάθε βιοκαλλιεργητής θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του την τιμή που έχουν τα ομοειδή συμβατικά νωπά προϊόντα τη δεδομένη χρονική στιγμή και να φροντίζει ώστε η διαφορά στην τιμή να μην είναι πολύ μεγάλη. Τόσο από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί, όσο και από την εμπειρία πολλών βιοκαλλιεργητών που διακινούν βιολογικά προϊόντα για αρκετά χρόνια, προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι καταναλωτές είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν για τα βιολογικά προϊόντα μία τιμή κατά είκοσι έως τριάντα (20-30%) αυξημένη (εξαρτάται από το είδος και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του προϊόντος, την ευκολία ή δυσκολία παραγωγής του, την εποχικότητα, την ποικιλία, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κλπ.) σε σχέση με τα συμβατικά προϊόντα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η φέτα που η απαγορευτική, σχεδόν 2-πλάσια τιμή της σε σχέση με τη συμβατική φέτα, την καθιστά απαγορευτική για το μεγαλύτερο μέρος του καταναλωτικού κοινού.

γ) Το κόστος ελέγχου και πιστοποίησης, το οποίο είναι πάγιο και εξαρτάται από την έκταση και τα καλλιεργούμενα είδη και είναι αρκετά υψηλό. Ο παραγωγός θα πρέπει επίσης να υπολογίσει και το επιπλέον κόστος του εργαστηριακού ελέγχου των προϊόντων του για τη διαπίστωση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων και τοξικών ουσιών.

δ) Τα έξοδα προώθησης και μάρκετινγκ των βιολογικών προϊόντων, τα οποία τις περισσότερες φορές απαιτούνται για την επίτευξη των πωλήσεων. Ο

παραγωγός θα πρέπει να υπολογίσει ακόμη τα έξοδα που αφορούν την έκδοση ετικετών, ενημερωτικών φυλλαδίων κλπ.

ε) **Το κόστος παραγωγής**, το οποίο στην περίπτωση των βιολογικών προϊόντων ενδέχεται να είναι υψηλότερο σε σχέση με αυτό των αντίστοιχων συμβατικών προϊόντων για διάφορους λόγους (ακριβά σκευάσματα λίπανσης & φυτοπροστασίας, μειωμένη παραγωγή, μεγαλύτερο κόστος διακίνησης κλπ.).

Στην περίπτωση αυτή το κόστος παραγωγής συνυπολογίζεται σε σχέση με την παραγόμενη ποσότητα για να προκύψει το ζητούμενο κόστος παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος. Το κόστος παραγωγής βιολογικών προϊόντων στις μεν αροτραίες καλλιέργειες εξαρτάται κατά ένα μεγάλο ποσοστό από την εφαρμογή αμειψισπορών και την επιλογή ποικιλιών, στις δενδρώδεις δε καλλιέργειες από την εφαρμογή κατάλληλων καλλιεργητικών μεθόδων σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι στην παραγωγή συμβατικών προϊόντων.

Επιπρόσθετα, στη βιολογική γεωργία η τεχνογνωσία που απαιτείται, σε συνδυασμό με την αυξημένη ένταση εργασίας, τις μηχανικές και χειρωνακτικές εργασίες καταπολέμησης των ζιζανίων, τις υψηλές τιμές των εισροών και τη σχετική μείωση των αποδόσεων καθιστούν το κόστος παραγωγής ιδιαίτερα υψηλό, ειδικά στα πρώτα χρόνια μετατροπής της καλλιέργειας από συμβατική σε βιολογική.

Κατά τα πρώτα χρόνια εφαρμογής βιολογικής γεωργίας η έλλειψη τεχνογνωσίας, συμβούλων και εφοδίων, σε συνδυασμό με την αδυναμία εμπορίας των προϊόντων σαν «προϊόντα βιολογικής γεωργίας» εξαιτίας του μεταβατικού σταδίου, αυξάνουν κατά πολύ το τελικό κόστος παραγωγής ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος.

Με την πάροδο του χρόνου όμως, τα εδάφη επανέρχονται σε μία δυναμική ισορροπία αποδίδοντας ικανοποιητικά χωρίς να απαιτούνται αυξημένες εισροές. Με την εφαρμογή κατάλληλων μεθόδων καλλιέργειας που έχουν σαν αποτέλεσμα τη μείωση της έντασης των προσβολών, μειώνεται σε μεγάλο ποσοστό το κόστος και, σε συνδυασμό με την εξεύρεση κατάλληλων αγορών και την πραγματοποίηση πωλήσεων σε αυξημένες τιμές, τα δεδομένα της οικονομικής κατάστασης των βιοκαλλιεργητών αλλάζουν.

Τέλος, πριν τον καθορισμό της τελικής τιμής ενός προϊόντος, θα πρέπει να εξεταστούν και οι στόχοι τους οποίους θέλουμε να πετύχουμε, οι οποίοι ενδέχεται να αφορούν τη μεγιστοποίηση των κερδών, την αύξηση του κύκλου εργασιών, την προώθηση ενός νέου προϊόντος κλπ.

3.8. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

❖ Πλεονεκτήματα και διατροφική αξία Βιολογικών προϊόντων

Τα βιολογικά προϊόντα καλλιεργούνται χωρίς την προσθήκη χημικών ουσιών και τυποποιούνται χωρίς συντηρητικά.

Έχουν, όπως αναφέρουν οι επιστήμονες, το πλεονέκτημα ότι δεν επιβαρύνουν ούτε τον ανθρώπινο οργανισμό ούτε βέβαια το περιβάλλον με βλαπτικές ουσίες.

❖ Μειονεκτήματα Βιολογικών προϊόντων

Τα βιολογικά τρόφιμα έχουν συχνά κατηγορηθεί για τις υψηλές σε σχέση με τα συμβατικά τιμές τους, οι οποίες προκύπτουν κυρίως λόγω της μεγαλύτερης διάρκειας του σταδίου παραγωγής, του πολύ μικρού χρόνου ζωής τους και του υψηλού κόστους συντήρησης που απαιτούν.

Για παράδειγμα, στις βιολογικές κτηνοτροφικές φάρμες δεν χορηγούνται αντιβιοτικά ή ορμόνες στα ζώα, τα οποία, άλλωστε, τρέφονται μόνο με ελεγμένες βιολογικές τροφές υψηλής ποιότητας, και βόσκουν ελεύθερα 187 ημέρες το χρόνο.

Όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα οι τιμές των βιολογικών κρεάτων να φτάνουν σε επίπεδα έως και 120% πάνω από τις τιμές των συμβατικών. Υπάρχουν, όμως, και ορισμένες κατηγορίες τροφίμων, των οποίων η διαφορά κόστους με τα συμβατικά προϊόντα είναι μηδαμινή, σε σχέση με τα οφέλη που παρέχουν για παράδειγμα, το βιολογικό γάλα και τα όσπρια κοστίζουν περίπου 10-20% περισσότερο από τα συμβατικά.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΔΙΚΤΥΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πρώτο μέρος αυτής της εργασίας έγινε αναφορά, σε όλα όσα αφορούν την βιολογική γεωργία - κτηνοτροφία και τα βιολογικά προϊόντα, στο δεύτερο μέρος θα γίνει μελέτη και αναφορά στην εμπορία και διάθεση των παραγόμενων βιολογικών προϊόντων.

Πώς δηλαδή οι παραγωγοί βιολογικών προϊόντων πωλούν τα προϊόντα τους και πού μπορούν να τα βρουν οι καταναλωτές.

4.1.1. Η ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Στην Ελλάδα, δεν υπάρχουν συγκεντρωτικά στοιχεία για την αγορά, που να στηρίζονται σε πρόσφατες αξιόπιστες τεκμηριωμένες έρευνες. Συνεπώς δεν μπορούμε να αξιολογήσουμε, εκτιμώντας τις πωλήσεις και το τζίρο.

Η Ελλάδα δεν συμπεριλαμβάνεται στην κατάταξη των χωρών, που εμφανίζεται στον επόμενο πίνακα (Πίνακας 4), και αφορά την ετήσια κατά κεφαλή κατανάλωση με βάση το τζίρο της κάθε χώρας και τον πληθυσμό της. Στο κατάλογο αυτό πρώτες είναι η Δανία και η Ελβετία με 139 ευρώ και 132 ευρώ αντίστοιχα.

Πίνακας 4: Ετήσια κατά κεφαλή κατανάλωση βιολ. Προϊόντων

Ετήσια κατά κεφαλή κατανάλωση βιολ. προϊόντων (€έτος)		
	2008	2009
Δανία	132,2	139,0
Ελβετία	119,2	132,0
Αυστρία	97,4	104,0
Λουξεμβούργο	84,5	103,0
Λιχτενστάιν	84,9	100,0
Σουηδία	67,8	75,0
Γερμανία	71,2	71,0
Γαλλία	40,5	47,0
Ολλανδία	32,8	36,0
Μ. Βρετανία	40,8	34,0
Βέλγιο	28,6	32,0
Ιταλία *	25,0	25,0
Νορβηγία	27,7	24,0
Ιρλανδία	23,6	24,0
Ισπανία	7,7	20,0
Φινλανδία	14,0	14,0
Κροατία	9,1	8,0

*Ιταλία: στα ποσά δεν περιλαμβάνονται οι εξαγωγές και η εστίαση

Πηγή: “The world of Organic Agriculture” 2010 και 2011, FIBL-
IFOAM.

4.2. ΜΕΓΕΘΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Η Ελλάδα κατέχει τη δεύτερη θέση με πρώτη την Ιταλία ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε ως προς τον αριθμό των παραγωγών βιολογικών προϊόντων.

Ο αριθμός των παραγωγών βιολογικής γεωργίας παρουσίασε σημαντική αύξηση ιδιαίτερα μετά το 2004 φθάνοντας τους 24.860 το 2008, ποσοστό αύξησης 159% περίπου (Πίνακας 5).

Ο κλάδος αποτελείται από επιχειρήσεις (παραγωγικές, μεταποιητικές, εισαγωγικές και μικτές δηλαδή επιχειρήσεις που ασχολούνται με περισσότερες από μια δραστηριότητες).

Κατά πλειοψηφία οι επιχειρήσεις του κλάδου είναι μικρού μεγέθους και οικογενειακού χαρακτήρα. Το επίπεδο πωλήσεων των εν λόγω μονάδων είναι σχετικά χαμηλό, η δε νομική τους μορφή είναι κυρίως προσωπικές επιχειρήσεις και ομόρρυθμες εταιρείες.(ICAP,2009).

Αναλυτικότερα, από την ανάλυση και επεξεργασία των στοιχείων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Διεύθυνση Βιολογικής Γεωργίας), αναφορικά με τους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνταν στη βιολογική γεωργία, στις **31 Δεκεμβρίου 2010**, προκύπτει ότι:

- οι **εγγεγραμμένοι επιχειρηματίες του κλάδου είναι 22.860**, κατανομημένοι ως εξής: 21.270 παραγωγοί, 1.557 μεταποιητές, 5 εισαγωγείς, 28 άλλοι επιχειρηματίες, χονδρέμποροι, διακινητές κ.α.
- Στο **93% ανέρχονται οι παραγωγοί**, στο σύνολο των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη βιολογική γεωργία.
- Το 2010, σε σύγκριση με το 2009 προκύπτει συνολικά **μείωση των επιχειρηματιών κατά 9,6%**:
 - • οι παραγωγικές επιχειρήσεις μειώνονται κατά 10,1%,
 - • μικρή αύξηση παρουσιάζει ο αριθμός των μεταποιητικών επιχειρήσεων,
 - • οι εισαγωγικές μειώνονται από τις 11 στις 5 ενώ,
 - • μεγάλη είναι η μείωση των μεικτών επιχειρήσεων, σε ποσοστό που ξεπερνάει το 58%.

Στις εγγεγραμμένες επιχειρήσεις δεν υπολογίζεται το σύνολο των σημείων λιανικής πώλησης (όπως καταστήματα βιολογικών προϊόντων, σουπερμάρκετ,

βιολογικές λαϊκές αγορές, μανάβικα), γιατί με βάση τον κανονισμό (ΕΚ) αρ. 834/2007, αλλά και την ελληνική νομοθεσία και πρακτική δεν νοούνται ελεγχόμενοι χώροι.

Όπως δεν λαμβάνονται υπόψη και οι απευθείας πωλήσεις στο κτήμα, μέσω διαδικτύου και τα καταστήματα εστίασης, που συνολικά ξεπερνούν τις 1.000 μονάδες.

Πίνακας 5: Εγγεγραμμένοι επιχειρηματίες βιολογικών προϊόντων (2001-2010).

Αριθμός και είδος « βιολογικών » επιχειρηματιών (2001-2010)					
Έτος	Παραγωγοί	Μεταποιητές	Εισαγωγείς	Μεικτές	ΣΥΝΟΛΟ
2001	6539	219	4	171	6933
2002	5818	331	3	147	6299
2003	6028	451	4	159	6642
2004	8269	570	4	159	9002
2005	14551	777	3	230	15556
2006	23618	758	3	287	24666
2007	23480	940	1	308	24729
2008	23378	1418	12	58	24860
2009	23665	1541	11	67	25284
2010	21270	1557	5	28	22860

Πηγή: Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
<http://www.minagric.gr/greek/3.6.4.html>

Παραγωγοί: επιχειρηματίες της πρωτογενούς παραγωγής (φυτικής και ζωικής)

Μεταποιητές: επιχειρηματίες οι οποίοι συντηρούν, μεταποιούν προϊόντα βιολογικής παραγωγής (περιλαμβάνεται η σφαγή ζώων και η μεταποίηση κρέατος)

Εισαγωγείς: εισαγωγείς βιολογικών προϊόντων από τρίτες χώρες με σκοπό την εμπορία

Μεικτές: επιχειρήσεις οι οποίες ασχολούνται με περισσότερες από μια δραστηριότητες.

4.2.1.ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι περιφέρειες και οι νομοί με τις περισσότερες επιχειρηματικές μονάδες (παραγωγούς, μεταποιητές, εισαγωγείς, μεικτές), σε σχέση με το σύνολο της «βιολογικής» Ελλάδας (στοιχεία έτους 2007), είναι κατά σειρά:

Περιφέρειες

Αριθμός και ποσοστά παραγωγών & μεταποιητών ανά περιφέρεια και νομό:

- ❖ **Δυτικής Ελλάδας** με 4.464 μονάδες (4.363 παραγωγούς και 101 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 18,7%
- ❖ **Πελοποννήσου** με 3.834 μονάδες (3.520 παραγωγούς και 314 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 6,1%
- ❖ **Θεσσαλίας** με 3.365 μονάδες (3.273 παραγωγούς και 92 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 14,1%
- ❖ **Κεντρικής Μακεδονίας** με 2.754 μονάδες (2.629 παραγωγούς και 125 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 11,6%
- ❖ **Β. Αιγαίου** με 2.514 μονάδες (2.429 παραγωγούς και 85 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 10,6%
- ❖ **Κρήτης** με **2.071** μονάδες (**1.858** παραγωγούς και **213** μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό **8,7%**
- ❖ **Στερεάς Ελλάδας** με 1.456 μονάδες (1.399 παραγωγούς και 57 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 6,1%
- ❖ **Ανατολικής Μακεδονίας, Θράκης** με 1.438 μονάδες (1.383 παραγωγούς και 55 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 6%
- ❖ **Δυτικής Μακεδονίας** με 720 μονάδες (695 παραγωγούς και 25 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 3%
- ❖ **Ηπείρου** με 503 μονάδες (480 παραγωγούς και 23 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 2,1%
- ❖ **Αττικής** με 335 μονάδες (187 παραγωγούς και 148 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 1,4%
- ❖ **Ιονίων Νήσων** με 291 μονάδες (271 παραγωγούς και 20 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 1,2%
- ❖ **Ν. Αιγαίου** με 81 μονάδες (70 παραγωγούς και 11 μεταποιητές/μεικτές) και ποσοστό 0,3%.

Νομοί

- ❖ Ν. Αιτωλοακαρνανίας με 3.659 μονάδες και ποσοστό 14,8%
- ❖ Ν. Λέσβου με 2.168 μονάδες και ποσοστό 8,8%
- ❖ Ν. Λάρισας με 1512 μονάδες και ποσοστό 6,1%
- ❖ Ν. Μαγνησίας με 1315 μονάδες και ποσοστό 5,3%
- ❖ Ν. Λακωνίας με 1309 μονάδες και ποσοστό 5,3%
- ❖ Ν. Μεσσηνίας με 1104 μονάδες και ποσοστό 4,7%
- ❖ **Ν. Ηρακλείου με 953 μονάδες και ποσοστό 3,9%**
- ❖ Ν. Φθιώτιδας με 939 μονάδες
- ❖ Ν. Έβρου με 773 μονάδες
- ❖ Ν. Κορινθίας με 680 μονάδες
- ❖ Ν. Κιλκίς με 596
- ❖ Ν. Χαλκιδικής με 588 μονάδες
- ❖ Ν. Θεσσαλονίκης με 563 μονάδες
- ❖ Ν. Ευρυτανίας με 11
- ❖ Ν. Δωδεκανήσου με 22
- ❖ Ν. Κερκύρας με 34
- ❖ Ν. Καστοριάς με 49

4.2.2 ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Συγκεκριμένα και με πιο πρόσφατα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τους κυριότερους πιστοποιητικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον Νομό Ηρακλείου, και αφορούν τα στοιχεία του 2011, ενταγμένοι παραγωγοί στην φυτική παραγωγή είναι 867, στην ζωική παραγωγή 25 και 111 είναι οι επιχειρήσεις που μεταποιούν, τυποποιούν, εμπορεύονται και διακινούν βιολογικά προϊόντα (Πίνακας 6).

Πίνακας 6: Εγγεγραμμένοι επιχειρηματίες βιολογικών προϊόντων
στο Νομό Ηρακλείου, το 2011

Εγγεγραμμένοι επιχειρηματίες βιολογικών προϊόντων στο Νομό Ηρακλείου	
Δραστηριότητα επιχείρησης	Αριθμός εγγεγραμμένων (έτος 2011)
Φυτική παραγωγή	867
Ζωική παραγωγή	25
Μεταποίηση-μεταποίηση – διακίνηση- εμπορία	111

Πηγή: IRIS, ΔΗΩ, ΒΙΟΕΛΛΑΣ (2011)

Όπως προκύπτει, από τα στοιχεία των παραπάνω εγκεκριμένων φορέων πιστοποίησης οι βιοκαλλιεργητές του Νομού Ηρακλείου που δραστηριοποιούνται στην φυτική παραγωγή έχουν ως κύρια καλλιέργεια την ελιά για παραγωγή ελαιολάδου, ακολουθεί η καλλιέργεια αμπελιού για παραγωγή κρασιού και στην συνέχεια η καλλιέργεια κηπευτικών.

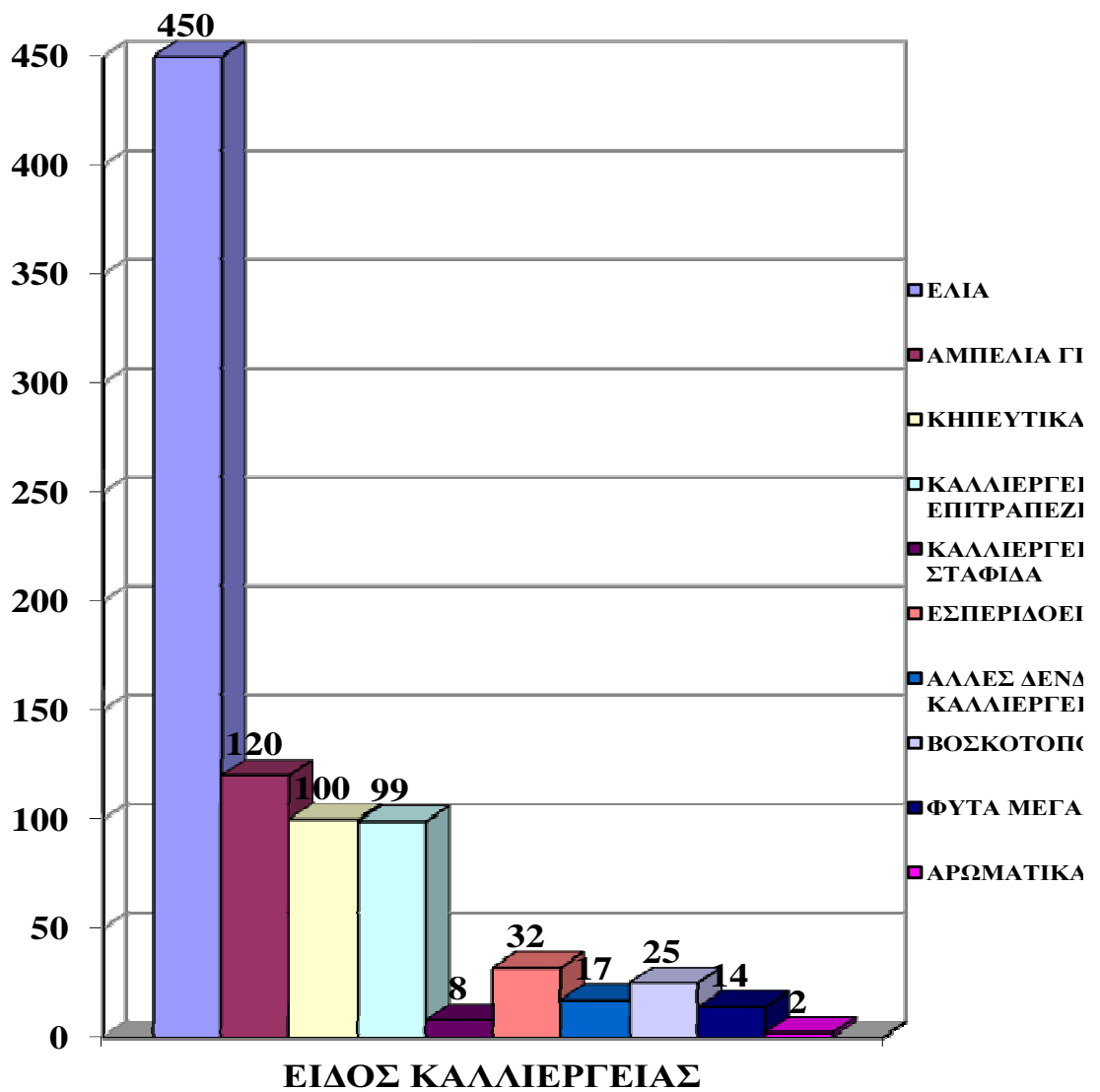
Παράλληλα μπορεί να καλλιεργούν και περισσότερα από ένα είδος π.χ. ελιά και αμπέλι. Αυτό που δεν ήταν δυνατό να μάθουμε είναι η έκταση που αυτές οι καλλιέργειες καταλαμβάνουν.

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 7 και Εικόνα 1) βλέπουμε αναλυτικά τις κύριες καλλιέργειες που οι βιοκαλλιεργητές που ασχολούνται με την φυτική παραγωγή στο Νομό Ηρακλείου καλλιεργούν, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2011 των πιστοποιητικών οργανισμών.

Πίνακας 7 : Κύριες βιολογικές καλλιέργειες στο Νομό Ηρακλείου σε σχέση με τον αριθμό των βιοκαλλιεργητών, το 2011

ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΟ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		
ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Ελιά	450	52
Αμπέλια για παραγωγή οίνου	120	14
Κηπευτικά	100	11,5
Καλλιέργεια αμπελιού για επιτραπέζια χρήση	99	11,5
Καλλιέργεια αμπελιού για σταφίδα	8	0,9
Εσπεριδοειδή	32	3,7
Άλλες δενδρώδεις καλλιέργειές	17	2,0
Βοσκότοποι	25	2,9
Φυτά μεγάλης καλλιέργειας	14	1,6
Αρωματικά φυτά	2	0,2

Πηγή: IRIS, ΔΗΩ, ΒΙΟΕΛΛΑΣ (2011)

Εικόνα 1. Απεικόνιση των κυριότερων βιολογικών καλλιεργειών στο Νομό Ηρακλείου, σε σχέση με τον αριθμό των βιοκαλλιεργητών που τις επιλέγουν, το 2011.

Στον Πίνακα 8 βλέπουμε αναλυτικά με τι δραστηριοποιούνται, οι ενταγμένοι στην ζωική παραγωγή βιοκαλλιεργητές – κτηνοτρόφοι του Νομού Ηρακλείου

Πίνακας 8 : Κτηνοτροφικές μονάδες στο Νομό Ηρακλείου (2011)

Αριθμός κτηνοτροφικές μονάδες στο Νομό Ηρακλείου και είδος ζώων που εκτρέφουν		
ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Αιγοπρόβατα	20	80
Χοίροι	2	8
Μέλισσες	2	8
Κοτόπουλα	1	4

Πηγή: IRIS, ΔΗΩ, ΒΙΟΕΛΛΑΣ (2011)

Στον παρακάτω Πίνακα 9 βλέπουμε αναλυτικά με τι δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα στα πλαίσια της βιολογικής γεωργίας στο Νομό Ηρακλείου.

Επομένως, στο Νομό Ηρακλείου οι αγρότες βιοκαλλιεργητές σε ποσοστό 52% ασχολούνται με την καλλιέργεια της ελιάς για παραγωγή ελαιολάδου, για το λόγο αυτό υπάρχουν και αρκετά πιστοποιημένα ελαιοτριβεία, αλλά και πιστοποιημένες επιχειρήσεις στον τομέα της παρασκευής και διακίνησης ελαιολάδου.

Ενώ οι πιστοποιημένοι κτηνοτρόφοι εκτρέφουν σε πολύ μεγάλο ποσοστό, (80%) αιγοπρόβατα.

Πίνακας 9 : Κατηγορίες επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα της παραγωγής στο νομό Ηρακλείου, που έχουν ενταχθεί στην βιολογική γεωργία.

ΕΙΔΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
Ελαιοτριβεία	56
Παρασκευή και διακίνηση ελαιολάδου	17
Οινοποιεία	10
Φρούτα και Λαχανικά	7
Αρτοποιεία	5
Αυγά	1
Τυποποίηση – Διακίνηση	2
Τυποποίηση – Μεταποίηση	2
Καταστήματα ειδών διατροφής	
Παρασκευή και Διακίνηση σταφίδας	1
Παρασκευή και Διακίνηση επιτραπέζιων σταφυλιών	1
Αποστακτήριο	1
Τεμαχισμός – επεξεργασία – τυποποίηση	1
Σφαγή	1
Τυροκομείο	1
Παρασκευή Ζωοτροφών	1
Συσκευασία – Συντήρηση - Πώληση	3

Πηγή: IRIS, ΔΗΩ, ΒΙΟΕΛΛΑΣ (2011)

4.3. ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι παραγωγοί βιολογικών προϊόντων μπορούν να χρησιμοποιήσουν πολλά εναλλακτικά κανάλια για να προσεγγίσουν τον καταναλωτή.

Μπορούν να πωλήσουν απευθείας ή να χρησιμοποιήσουν κάποιους ενδιάμεσους. Σε αρκετές περιπτώσεις αυτό είναι αναγκαίο γιατί ο παραγωγός δεν είναι δυνατόν πάντα να διαθέτει τα απαραίτητα κεφάλαια, αλλά και το χρόνο για να φέρει σε πέρας ένα μεγάλο όγκο συναλλαγών.

Η καλύτερη λύση είναι η οργάνωση των παραγωγών σε ένα νομικό πρόσωπο (Συνεταιριστικό ή Ιδιωτικό) που θα αναλάβει την προώθηση και διανομή των προϊόντων.

Σήμερα ο Έλληνας και κατ'επέκταση ο Ηρακλειώτης παραγωγός, που θέλει να διαθέσει τα προϊόντα του έχει σε γενικές γραμμές τις παρακάτω επιλογές: (Μαρκετινγκ – Διαφήμιση βιολογικών προϊόντων, Αθήνα 2006.

http://www.euraneke.com/alter-agro/pdf/unit2_gr.pdf)

4.3.1 ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

Αποτελεί τον πιο διαδεδομένο τρόπο διακίνησης βιολογικών προϊόντων στη χώρα μας, λόγω των πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει και των εξαγωγικών δυνατοτήτων πολλών προϊόντων που διαθέτει η χώρα μας.

Τα **πλεονεκτήματα** της πώλησης σε εταιρείες διανομής είναι τα ακόλουθα:

1. παρέχεται η δυνατότητα προγραμματισμού της καλλιέργειας
2. δεν απαιτείται διαλογή, τυποποίηση & συσκευασία
3. γίνεται απορρόφηση όλης της παραγωγής
4. δεν απαιτούνται: αποθηκευτικοί χώροι από τον παραγωγό, μετασυλλεκτικές διαδικασίες, μέσα και δίκτυο διανομής
5. μικρή διασπορά κινδύνου ως προς τα είδη καλλιέργειας

Ο συγκεκριμένος τρόπος διανομής παρουσιάζει όμως και αρκετά **μειονεκτήματα** τα σημαντικότερα εκ των οποίων είναι:

1. η πώληση των προϊόντων γίνεται με σχετικά χαμηλές τιμές
2. μεγάλο σχετικά ποσοστό μη εμπορεύσιμου προϊόντος
3. αδυναμία ελέγχου των τελικών τιμών των προϊόντων προς τους καταναλωτές
4. αδυναμία μεταποίησης των προϊόντων
5. απώλεια ενδεχομένως της αναγνωρισιμότητας των προϊόντων όταν υπάρχει ανάμιξη προϊόντων
6. μεγάλο διάστημα αποπληρωμής

4.3.2 ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ο συγκεκριμένος τρόπος διανομής αποτελεί έναν αυξανόμενο τρόπο διακίνησης βιολογικών προϊόντων στη χώρα μας, εξαιτίας κυρίως της καλύτερης οργάνωσης πολλών μικρών μονάδων παραγωγής (π.χ. θερμοκήπια, μικρές οικοτεχνίες μεταποίησης).

Τα **πλεονεκτήματα** της χονδρικής πώλησης βιολογικών προϊόντων απ' ευθείας σε καταστήματα είναι τα ακόλουθα:

1. υπάρχει η δυνατότητα διάθεσης των προϊόντων σε έναν σχετικά μεγάλο αριθμό υποψήφιων πελατών
2. ευκολία στη δυνατότητα αναγνώρισης από τον καταναλωτή και δυνατότητα επίτευξης υψηλής προστιθέμενης αξίας
3. υπάρχει η δυνατότητα επέκτασης και σε άλλα προϊόντα
4. υπάρχει δυνατότητα μερικής μεταποίησης προϊόντων
5. μικρό σχετικά «ρίσκο» με τη διασπορά των πελατών

Τα **μειονεκτήματα** που συνδέονται με αυτό τον τρόπο διανομής είναι:

1. απαιτείται τυποποίηση & συσκευασία
2. απαιτούνται μέσα & δίκτυο διανομής
3. επικρατεί μεγάλος ανταγωνισμός από ομοειδή προϊόντα
4. παρατηρείται μέσο-μεγάλο διάστημα αποπληρωμής

5. απαιτείται μεγάλη σχετικά γκάμα προϊόντων «για την είσοδο στην αγορά»
6. υπάρχει αδυναμία περαιτέρω ενημέρωσης των καταναλωτών

4.3.3 ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Αποτελεί επίσης έναν ολοένα και αυξανόμενο τρόπο διακίνησης βιολογικών προϊόντων στη χώρα μας, εξαιτίας κυρίως της ανάπτυξης πολλών τέτοιων μικρών αλλά και μεγαλύτερων καταστημάτων σε όλες τις περιοχές της χώρας μας και όχι μόνο στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Η χονδρική πώληση σε καταστήματα βιολογικών προϊόντων παρουσιάζει τα εξής **πλεονεκτήματα**:

1. οι πωλήσεις είναι προσωπικές και γίνεται ενημέρωση στους καταναλωτές
2. υπάρχει η δυνατότητα πώλησης μη συσκευασμένων προϊόντων (χύμα), αν το κατάστημα ελέγχεται και πιστοποιείται
3. υπάρχει δυνατότητα βελτίωσης των προϊόντων μέσα από παρατηρήσεις των καταναλωτών
4. υπάρχει δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων μεταξύ πωλητή και καταναλωτών
5. δίνεται η ευκολία σε βελτιώσεις και τροποποιήσεις των προϊόντων (π.χ. της συσκευασίας)

Αντίθετα, τα **μειονεκτήματα** είναι τα ακόλουθα:

1. απαιτείται δίκτυο διανομής
2. απαιτείται μεγάλη γκάμα προϊόντων
3. υπάρχει μεγάλο σχετικά «ρίσκο» με τη μεγάλη διασπορά πελατών
4. απαιτείται χρόνος για την προώθηση και τη διανομή των προϊόντων
5. επικρατεί μεγάλος ανταγωνισμός από ομοειδή προϊόντα
6. υπάρχει μεγάλο διάστημα αποπληρωμής

ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΛΑΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ή ΣΕ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΛΑΪΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Αποτελεί έναν παραδοσιακό τρόπο διακίνησης βιολογικών προϊόντων από το ξεκίνημα της βιολογικής γεωργίας στη χώρα μας.

Τα βασικά **πλεονεκτήματα** του συγκεκριμένου τρόπου διανομής είναι τα εξής:

1. υπάρχει δυνατότητα διάθεσης ακόμη και των εμφανισιακά ή ποιοτικά κατώτερων προϊόντων
2. δεν απαιτείται τυποποίηση και συσκευασία
3. έχουμε πώληση τοις μετρητοίς
4. επιτυγχάνονται υψηλές σχετικά τιμές ακόμα και για τα β' και γ' διαλογής προϊόντα
5. δεν απαιτείται δίκτυο διανομής
6. υπάρχει άμεση και καθημερινή επαφή με τους καταναλωτές

Ενώ, τα **μειονεκτήματα** είναι:

1. Αφαιρείται πολύτιμος χρόνος από την εργασία στα κτήματα και απαιτείται καλύτερη οργάνωση των εργασιών στο αγρόκτημα.
2. απαιτείται κατάλληλη υποδομή (π.χ. αποθηκευτικοί χώροι, ψυγεία)
3. οι μεγάλες αποστάσεις των περισσότερων αγροκτημάτων από τα μεγάλα αστικά κέντρα
4. ανυπαρξία κατάλληλων δομών στήριξης από τους Δήμους
5. απαιτείται κατάλληλο μεταφορικό μέσο

4.3.4 ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΤΗΜΑ

Ο τρόπος αυτός πώλησης δεν είναι ανεπτυγμένος στην Ελλάδα. Αντίθετα αποτελεί συνήθη τρόπο διανομής βιολογικών προϊόντων στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες.

Παρόλα αυτά η ανάπτυξη της βιολογικής καλλιέργειας και του αγροτουρισμού σε συνδυασμό με την κατάλληλη οργάνωση και υποδομή πολλών

αγροκτημάτων, είναι δυνατόν να αποτελέσει ένα πολύ ενδιαφέροντα τρόπο προώθησης και πώλησης βιολογικών προϊόντων.

Στην συνέχεια παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της λιανικής πώλησης βιολογικών προϊόντων από το κτήμα.

❖ **Πλεονεκτήματα:**

1. υπάρχει η δυνατότητα προσφοράς και άλλων υπηρεσιών (π.χ. οικο- και αγρο-τουρισμός)
2. η πώληση γίνεται τοις μετρητοίς
3. υπάρχει η δυνατότητα προσφοράς (μερικώς) μεταποιημένων προϊόντων
4. υπάρχει άμεση επαφή με τους καταναλωτές

❖ **Μειονεκτήματα:**

1. απαιτείται η δημιουργία κατάλληλων χώρων υποδοχής
2. απαιτείται ασφαλής και ομαλή οδική σύνδεση
3. απαιτούνται εγκαταστάσεις και ψυγεία
4. απαιτούνται επιπλέον γνώσεις για την επίτευξη πωλήσεων
5. η συνήθως μεγάλη απόσταση των κτημάτων από τα αστικά κέντρα

4.3.5 ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ, ΟΠΩΣ ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΜΕΣΩ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Σε αρκετές πόλεις της χώρας μας (π.χ. Χανιά, Κέρκυρα, Ηράκλειο) λειτουργούν τέτοιες μορφές οργάνωσης των παραγωγών με πολύ καλά αποτελέσματα και αναμένεται να υπάρξει σημαντική αύξηση παρόμοιων περιπτώσεων.

Ο συγκεκριμένος τρόπος παρουσιάζει πλεονεκτήματα που παρατηρούνται και στους 5 προαναφερόμενους τρόπους πώλησης, απαιτεί όμως πολύ καλύτερη οργάνωση όλων των επιμέρους παραμέτρων (οργάνωση παραγωγής, μεταποίησης, πωλήσεων). Επιπλέον παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι παρέχει άμεση επαφή με τους καταναλωτές, διαρκή ενημέρωση των καταναλωτών από τους ίδιους τους βιοκαλλιεργητές, δυνατότητα άμεσης καταγραφής των

αναγκών των καταναλωτών και δυνατότητα ρύθμισης της προσφοράς ειδών σε σχέση με τη ζήτηση.

4.3.6 ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Η χρήση του διαδικτύου για την πώληση προϊόντων προσφέρει πλεονεκτήματα. Συνοπτικά τα πλεονεκτήματα/ λόγιοι για τους οποίους θα πρέπει οι παραγωγοί ή οι εταιρείες βιολογικών προϊόντων να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά κάνοντας **χρήση του διαδικτύου** είναι.

1. Η αγορά στην οποία απευθύνονται ολοένα και μεγαλώνει
2. Το κοινό στο οποίο απευθύνονται έχει τόσο τη διάθεση, όσο και τα εργαλεία να αναζητήσει πληροφορίες στο διαδίκτυο, ώστε να αξιολογήσει και να αιτιολογήσει την αγορά αυτών των προϊόντων.
3. Πολλά είδη των προϊόντων αυτών είναι βασικά (π.χ. ελιές) και μπορούν να περιγραφούν και να αγοραστούν εύκολα μέσω διαδικτύου
4. Η μείωση του κόστους που θα προκύψει από την προσέγγιση πελατών σε σημεία της Ελλάδας στα οποία οι εταιρείες δεν διαθέτουν φυσικά καταστήματα.

Παρά τις δυνατότητες που έχουν οι παραγωγοί, τα πράγματα δεν είναι εύκολα γιατί τα κύρια χαρακτηριστικά της αγοράς βιολογικών προϊόντων είναι η έλλειψη οργάνωσης της εμπορίας και διάθεσής τους.

Η μικρή παραγωγή, η ανεπαρκής ή ελλιπής τυποποίηση, η έλλειψη δικτύων διανομής, η αδυναμία συνεργασίας μεταξύ των παραγωγών για τη δημιουργία συνεταιρισμών ή εταιρειών που θα αναλαμβάνουν τη διοχέτευση των προϊόντων στην αγορά και η κερδοσκοπία των μεσαζόντων αποτελούν τα μεγάλα προβλήματα στην ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας. Πολλοί βιοκαλλιεργητές έτσι εμπορεύονται τα προϊόντα τους ως συμβατικά για να μην τους μείνουν αδιάθετα.

Στην Αυστρία για παράδειγμα πάνω από δύο στους τρεις παραγωγούς βιολογικών προϊόντων είναι μέλη ενώσεως βιοκαλλιεργητών. Η μεγαλύτερη

είναι η Bio Austria με περίπου 13.000 μέλη, αλλά και διάφορες άλλες οργανώσεις, σε περιφερειακή βάση, έχουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση, την εμπορία και παροχή συμβουλών (Klingbacher Elisabeth ,2009).

Ένας στους τρεις βιοκαλλιεργητές, με βάση έρευνα που πραγματοποιήθηκε στους Νομούς Λάρισας, Μαγνησίας, και Φθιώτιδας προωθεί τα βιολογικά του προϊόντα άμεσα και αν σε αυτούς προστεθούν και όσοι τα διακινούν με μεικτό τρόπο τότε ένας στους δύο εφαρμόζει την αρχή της άμεσης σύνδεσης παραγωγού – καταναλωτή, έστω και αν δεν την γνωρίζει έστω και αν δεν έχει ξεκάθαρη στάση για τους τρόπους εμπορίας των βιολογικών προϊόντων (Σαρρή *et al.*, 2006).

4.4. ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι κυριότεροι τρόποι με τους οποίους τα βιολογικά προϊόντα στη χώρα μας φτάνουν στον καταναλωτή είναι:

- **Σούπερ – Μάρκετ** και καταστήματα πώλησης συμβατικών προϊόντων με «γωνιές βιολογικών»
- **Ειδικά καταστήματα** πώλησης βιολογικών προϊόντων.
- **Λαϊκές Αγορές** βιολογικών προϊόντων.

Τα καταστήματα υγιεινών τροφών ήταν τα πρώτα στα οποία εμφανίστηκαν προϊόντα επιλεγμένα για χαρακτηριστικά που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο προάγουν την ανθρώπινη υγεία.

Πρόκειται κυρίως για προϊόντα από όσο το δυνατόν λιγότερο επεξεργασμένες πρώτες ύλες όπως δημητριακά, ζυμαρικά και αρτοσκευάσματα από αποφλοιωμένο σιτάρι ολικής αλέσεως, ακατέργαστη ζάχαρη κ.α. Τα μαγαζιά αυτά εμφανίστηκαν διεθνώς μετά από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και στη χώρα μας τη δεκαετία του '70.

Με την εμφάνιση της βιολογικής γεωργίας και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τα πλεονεκτήματά της, έκαναν την εμφάνιση τους καταστήματα πώλησης αποκλειστικά ή σε μεγάλο βαθμό πιστοποιημένων βιολογικών προϊόντων. Από το 1998 κι έπειτα δραστηριοποιήθηκαν και τα σούπερ μάρκετ στην διακίνηση των βιολογικών προϊόντων.

Σε ότι αφορά τις βιολογικές λαϊκές αγορές, αν και δεν έχουν πετύχει το επιθυμητό επίπεδο οργάνωσης, εντούτοις αυξάνονται διαχρονικά.

Στην Ευρώπη κυριαρχούν δύο μοντέλα στη διανομή των βιολογικών προϊόντων: α) Το βρετανικό, σύμφωνα με το οποίο η διανομή τους γίνεται κατεξοχήν από τα supermarket και β) το Γερμανικό, που στηρίζεται στη λειτουργία εξειδικευμένου δικτύου λιανικής (Hellstat,2009).

4.4.1 ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΩΛΗΣΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Στην Ελλάδα την αγορά βιολογικών προϊόντων στήριξαν τα ειδικά καταστήματα. Τα καταστήματα αυτά έχουν συνήθως μικρό μέγεθος και επιτρέπουν την προσωπική σχέση με τον πελάτη- καταναλωτή. Συχνά λειτουργούν, κατά κάποιο τρόπο και ως σημεία ευαισθητοποίησης σε θέματα βιολογικού τρόπου παραγωγής αλλά και διατροφής. Τέτοια καταστήματα υπάρχουν σήμερα αρκετά σε μεγάλες και μικρές πόλεις της Ελλάδας, όπως το Ηράκλειο. Τα μειονεκτήματα που εμφανίζουν έχουν να κάνουν κυρίως με την ποικιλία και το κόστος των προϊόντων.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα μελετών που διενεργήθηκαν φαίνεται ότι το μερίδιο των λιανικών πωλήσεων σε βιολογικά προϊόντα των καταστημάτων βιολογικών μειώνεται, ενώ το μερίδιο των super market αυξάνεται σταδιακά. Στην αγορά παρατηρείται η τάση τα εξειδικευμένα καταστήματα να εμπλουτίζουν τα προϊόντα τους και με διάφορα είδη καθημερινών αναγκών στην προσπάθειά τους να μετριάσουν τον ανταγωνισμό των super market (Hellstat,2009).

Το 2002 τα εξειδικευμένα καταστήματα βιολογικών προϊόντων κάλυπταν το 50% των εγχώριων λιανικών πωλήσεων σε βιολογικά προϊόντα. Ειδικότερα το 30% καλύφθηκε από τα ανεξάρτητα καταστήματα του κλάδου, το δε 20% κατέλαβαν οι αλυσίδες εξειδικευμένων καταστημάτων βιολογικών προϊόντων. Το ποσοστό που κατέλαβαν τα super market άγγιξε το 40% (ICAP,2003).

Στο νομό Ηρακλείου λειτουργούν τέτοιου είδους καταστήματα, προσπαθώντας να επιβιώσουν στον ανταγωνισμό των μεγάλων super market.

4.4.2 ΛΑΪΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ – ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η ιστορία των αγορών βιολογικών προϊόντων μας γυρίζει στα μέσα περίπου της δεκαετίας του 90, όταν στήθηκαν οι πρώτοι υπαίθριοι πάγκοι. Στην πόλη του Ηρακλείου και συγκεκριμένα εντός του πάρκου Γεωργιάδη πραγματοποιείται έκθεση βιολογικών προϊόντων με την συμμετοχή παραγωγών που ανήκουν στον Σύλλογο Βιοκαλλιεργητών «ΔΗΜΗΤΡΑ», η έκθεση γίνεται τρεις φορές την βδομάδα με συμμετοχή πολύ κόσμου. Η έκθεση δεν διέπεται από τους κανόνες τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζει το προεδρικό διάταγμα 115/ΦΕΚ Α 179-28-8-2008 « Όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας Λαϊκών Αγορών Προϊόντων Βιολογικής Γεωργίας».

Δεν αποτελεί δηλαδή Λαϊκή Αγορά, δεν ελέγχεται από κανένα φορέα, αλλά η αξιοπιστία και η ποιότητα των προϊόντων διασφαλίζεται από τον ίδιο το σύλλογο. Όλα τα προϊόντα φέρουν ένδειξη βιολογικού τρόπου παραγωγής και έχουν πιστοποιηθεί από συγκεκριμένους εγκεκριμένους φορείς πιστοποίησης. Οι παραγωγοί έχουν κερδίσει την εμπιστοσύνη του καταναλωτικού κοινού, έχουν σταθερή πελατεία και έχουν αναπτύξει προσωπική σχέση με τον πελάτη- καταναλωτή. Μέχρι στιγμή στον νομό Ηρακλείου δεν λειτουργεί καμία Λαϊκή Αγορά βιολογικών προϊόντων, παρόλα αυτά βιολογικά προϊόντα περιστασιακά πωλούνται στις Λαϊκές Αγορές της πόλης μας, ως βιολογικά, αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις,, λόγω αδυναμίας διάθεσης, ως συμβατικά.

Οι αγορές αυτές έχουν τα εξής πλεονεκτήματα :

- Της άμεσης επικοινωνίας παραγωγού – καταναλωτή, όπου ο καταναλωτής έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τον παραγωγό και να τον πληροφορεί για τις ανάγκες του σε ότι αφορά θέματα ποιότητας και ποικιλίας των προϊόντων αλλά και να ενημερωθεί για τον τρόπο παραγωγής, τα προβλήματα που παρουσιάζονται στον αγρό κ.α.
- Της έλλειψης μεσαζόντων που επιτρέπει στον παραγωγό να πετύχει καλύτερες τιμές από αυτές του χονδρεμπορίου αλλά και στον καταναλωτή να προμηθευτεί τα προϊόντα σε τιμές πιο χαμηλές από αυτές των μαγαζιών λιανικής πώλησης.

Το μόνο μειονέκτημα είναι ότι απαιτείται από τον παραγωγό να αφιερώσει – συχνά πολύτιμο - χρόνο για τη μεταφορά και την πώληση των προϊόντων.

4.4.3 SUPER MARKET ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΩΛΗΣΗΣ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Τα βιολογικά προϊόντα έχουν σήμερα εισχωρήσει με διαρκώς αυξανόμενο ρυθμό στο δίκτυο των super market και του νομού Ηρακλείου, το οποίο αποτελεί το οχυρό των συμβατικών προϊόντων. Όπως προαναφέρθηκε το μερίδιο συμμετοχής των super market στις πωλήσεις βιολογικών προϊόντων ενισχύεται, καθώς όλο και περισσότερες αλυσίδες επεκτείνονται στην εμπορία βιολογικών προϊόντων. Τα τελευταία χρόνια τα βιολογικά προϊόντα πρώτης ανάγκης δεν πωλούνται σε ξεχωριστές γωνίες μέσα στα super market, αλλά δίπλα στα αντίστοιχα συμβατικά.

Στο ράφι του super market το βιολογικό προϊόν αποτελεί ένα προϊόν ανάμεσα σε χιλιάδες άλλα. Οι ετικέτες στις συσκευασίες των προϊόντων αποτελούν το μοναδικό όχημα πληροφόρησης και εκπαίδευσης του καταναλωτικού κοινού δεδομένης της ανυπαρξίας προσωπικής επαφής με τον πωλητή και την αδυναμία ενημέρωσής του. Έτσι στην αγορά το βιολογικό προϊόν παίρνει σιγά-σιγά τα χαρακτηριστικά του συμβατικού προϊόντος. Στα βασικά επίσης μειονεκτήματα της διάθεσης των βιολογικών προϊόντων μέσω των super market μπορεί να προστεθούν και η αναγκαιότητα ύπαρξης μέσων και δικτύων

διανομής, ο μεγάλος ανταγωνισμός από ομοειδή προϊόντα, η απαίτηση για τυποποίηση και συσκευασία των προϊόντων.

Ωστόσο δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι στην παγκοσμιοποιημένη σήμερα αγορά τα μεγάλα κανάλια διάθεσης των τροφίμων είναι οι μεγάλες αλυσίδες super market μέσω των οποίων:

- Δίνεται η ευκαιρία για κατανάλωση βιολογικών προϊόντων σε ευρύτερα κοινωνικά στρώματα.
- Μπορούν να προσφέρουν καλύτερες τιμές λόγω της κατανάλωσης.
- Συγκεντρώνουν μεγάλη ποικιλία προϊόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5⁰

ΠΡΩΘΗΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

5.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για τον σχεδιασμό του τρόπου προβολής των βιολογικών προϊόντων είναι σημαντικό κατ' αρχήν να γνωρίζουμε :

- τα χαρακτηριστικά του κοινού στο οποίο απευθύνονται τα προϊόντα.
- την δυναμικότητα της αγοράς για απορρόφηση βιολογικών προϊόντων, γιατί οι ανάγκες της ζήτησης θα πρέπει να εναρμονίζονται με της προσφοράς.
- Παράλληλα, πρέπει να δοθεί προσοχή σε ποια προϊόντα έχει επέλθει κορεσμός, προτείνοντας τέτοιες κατευθύνσεις, έτσι ώστε να αποφύγουμε το φαινόμενο της μεγάλης ζήτησης από την μια – που θα έχει αντίκτυπο στην μεγάλη αύξηση των τιμών και της μεγάλης προσφοράς από την άλλη – που θα έχει σαν αποτέλεσμα την πολύ χαμηλή τιμή των προϊόντων και την δυσκολία διάθεσης από τον παραγωγό.

5.2. ΕΡΕΥΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΩΤΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

5.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι έρευνες που έγιναν μέχρι τώρα σε διάφορα σημεία του κόσμου δείχνουν ότι δυο τουλάχιστον σημεία είναι κοινά σε ότι αφορά το προφίλ των καταναλωτών:

- ❖ Η ανησυχία των καταναλωτών για το αν αυτό που τρώνε είναι υγιεινό

&

- ❖ Το έντονο ενδιαφέρον για το περιβάλλον και την επιβάρυνσή του.

Το προφίλ των καταναλωτών βιολογικών προϊόντων περιλαμβάνει υψηλό μορφωτικό επίπεδο, ικανοποιητικό ως υψηλό ετήσιο εισόδημα, μεγάλο εύρος ηλικίας, ιδιαίτερη ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα και γνώσεις υγιεινής και διατροφής, ιδιαίτερες προτιμήσεις στη γεύση και πρόθεση να πληρώσουν επιπλέον τιμή όχι μεγαλύτερη από 30% της τιμής των συμβατικών προϊόντων.

Τα τελευταία χρόνια το προφίλ του καταναλωτή αλλάζει. Έρευνες δείχνουν ότι ο σύγχρονος καταναλωτής επιλέγει τον υγιεινό τρόπο διατροφής με έμφαση στην ποιοτική τιμή, ως αποτέλεσμα αυτών τα υγιεινά προϊόντα κερδίζουν διαρκώς έδαφος.

Ο αριθμός των καταναλωτών βιολογικών προϊόντων έχει αυξηθεί αλλά δεν είναι εύκολο να κατηγοριοποιηθούν. Ο παράγοντας που επηρεάζει σταθερά την πιθανότητα να αγοράσει κάποιος βιολογικά προϊόντα είναι η εκπαίδευση. Καταναλωτές όλων των ηλικιών και φύλων που έχουν υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης είναι πιο πιθανό να αγοράσουν βιολογικά προϊόντα από τους λιγότερο μορφωμένους καταναλωτές.

Άλλοι παράγοντες όπως η φυλή, η οικογένεια και το εισόδημα δεν έχουν σταθερή επίδραση στην πιθανότητα αγοράς βιολογικών προϊόντων.

Στο νομό Ηρακλείου παράγεται, όπως έχει ήδη αναφερθεί, πλούσια ποικιλία βιολογικών προϊόντων και σίγουρα υπάρχουν δυνατότητες για παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων ικανών να καλύψουν τις τοπικές καταρχήν ανάγκες.

Θα είναι θετικό η περαιτέρω αύξηση της παραγωγής και διάθεσης των βιολογικών προϊόντων στο νομό μας και γενικότερα στο νησί μας, λαμβάνοντας υπόψη τις θετικές επιπτώσεις της βιολογικής γεωργίας στο περιβάλλον, αλλά και στην υγεία των παραγωγών και καταναλωτών. Για τον λόγο αυτό στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας πραγματοποιήθηκε ερευνα σχετικά με το προφίλ των καταναλωτών βιολογικών προϊόντων στο Ηράκλειο.

5.2.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Πραγματοποιήθηκε έρευνα η οποία βασίστηκε στην επιλογή τυχαίου δείγματος που συλλέχθηκε κατά το χρονικό διάστημα, από τον Δεκέμβριο του 2011 έως τον Φεβρουάριο του 2012, με σκοπό την διερεύνηση του προφίλ του Ηρακλειώτη καταναλωτή.

Το δείγμα της έρευνας επιλέχθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι αντιπροσωπευτικό του καταναλωτικού κοινού του Ν. Ηρακλείου.

Το μέγεθος τους δείγματος καθορίστηκε στα 160 άτομα και η δειγματοληψία ήταν τυχαία.

Το ερωτηματολόγιο καταρτίστηκε σύμφωνα με τα κοινωνικό-οικονομικά κριτήρια βάσει των οποίων θα προέκυπταν συμπεράσματα τόσο για τις γνώσεις των καταναλωτών για τα βιολογικά προϊόντα, όσο και για την διάθεση και την δυνατότητά τους να τα εντάξουν στην διατροφή τους.

Η διανομή του ερωτηματολογίου έγινε σε συνεργασία με τα καταστήματα βιολογικών προϊόντων, τα super markets ,την Λαϊκή Αγορά αλλά και με το Γραφείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Εμπορίου, του Δήμου Ηρακλείου.

5.2.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η συγκεκριμένη έρευνα εστιάστηκε στην διερεύνηση της γνώσης του Ηρακλειώτη καταναλωτή σχετικά με την βιολογική γεωργία, τα βιολογικά προϊόντα τα χαρακτηριστικά τους, από πού τα προμηθεύονται, ποια προτιμούν και την άποψη τους για την τιμή πώλησής τους.

Στον Πίνακα 10 παρουσιάζεται το ηλικιακό προφίλ των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα .

Πίνακας 10. Ηλικία καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα στο Ηράκλειο Κρήτης.

ΗΛΙΚΙΑ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ		
Ηλικία	Αριθμός	Ποσοστό
18-25	10	6 %
25-35	40	25 %
35-45	50	31%
45-55	40	25 %
55-65	20	13 %

Στο δείγμα των ερωτηθέντων καταναλωτών απαντώνται όλες οι ηλικίες όπως φαίνεται και στον πίνακα 10, συγκεκριμένα το 6% είναι 18-25 ετών, το 25% είναι 25-35 ετών, το 31% 35-45 ετών, το 25% 45-55 ετών και το 13% 55-65 ετών.

Από τα παραπάνω ποσοστά παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων καταναλωτών (31%) που δήλωσαν ότι καταναλώνουν βιολογικά προϊόντα έχει ηλικία από 35-45 ετών, αλλά μεγάλα ποσοστά είχε και η ηλικιακή ομάδα μεταξύ των 25-35 και 45-55 ετών, οι οποίες συνιστούν το παραγωγικό δυναμικό και διαμορφώνουν τις τάσεις της αγοράς.

Στον Πίνακα 11 παρουσιάζεται το μορφωτικό επίπεδο των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα και που δήλωσαν ότι καταναλώνουν βιολογικά τρόφιμα.

Πίνακας 11. Μορφωτικό επίπεδο καταναλωτών

ΜΟΡΦΩΣΗ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ		
Επίπεδο μόρφωσης	Αριθμός	Ποσοστό
Υποχρεωτική εκπαίδευση	25	15,60 %
Απόφοιτος/η Λυκείου	65	40,60 %
Ανώτατη εκπαίδευση	70	43,75 %

Όσο αφορά το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων καταναλωτών το 15,6% είναι απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης, το 40,6% είναι απόφοιτοι λυκείου, και το 43,75% είναι πτυχιούχοι ανώτατης εκπαίδευσης.

Από τα παραπάνω παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων καταναλωτών (43,75%) είναι πτυχιούχοι ανώτατης εκπαίδευσης.

Στον Πίνακα 12 παρουσιάζεται το επαγγελματικό προφίλ των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα και που δήλωσαν ότι καταναλώνουν βιολογικά τρόφιμα.

Πίνακας 12. Επαγγελματικό προφίλ καταναλωτών

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ		
Κατηγορία Επαγγέλματος	Αριθμός	Ποσοστό
Άνεργος	30	18 %
Ελεύθερος Επαγγελματίας	25	16 %
Δημόσιος Υπάλληλος	80	50%
Ιδιωτικός Υπάλληλος	25	16 %

Όσον αφορά το επαγγελματικό προφίλ των ερωτηθέντων καταναλωτών στο δείγμα της έρευνας, το 18% είναι άνεργοι, το 16% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, το 50% είναι δημόσιοι υπάλληλοι και το 16% είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι.

Από τα παραπάνω ποσοστά παρατηρείται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων καταναλωτών (50%) είναι δημόσιοι υπάλληλοι.

Στον Πίνακα 13 παρουσιάζεται το μέγεθος της οικογένειας των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα και που δήλωσαν ότι καταναλώνουν βιολογικά τρόφιμα.

Πίνακας 13. Μέγεθος οικογενειών καταναλωτών

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ		
Αριθμός Μελών	Αριθμός	Ποσοστό
Έως 2	15	9,3 %
Έως 4	120	75,0 %
Έως 6	15	9,3 %
Περισσότερα από τα παραπάνω	10	6,4 %

Όσο αφορά στην ερώτηση για τον αριθμό των μελών της οικογένειας των ερωτηθέντων καταναλωτών το 9.3% αποτελείται έως 2 μέλη, το 75% αποτελείται έως 4 μέλη, το 9.3% αποτελείται έως 6 μέλη και το 6.4% αποτελείται από περισσότερα από 6 μέλη.

Από τα παραπάνω ποσοστά παρατηρείται πως στο μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων καταναλωτών (75%) η οικογένεια των ερωτηθέντων καταναλωτών είναι ολιγομελής και έχει έως 4 μέλη και άρα 2 παιδιά.

Στον Πίνακα 14 παρουσιάζεται η εκδήλωση ενδιαφέροντος για φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα και που δήλωσαν ότι καταναλώνουν βιολογικά τρόφιμα.

Όσον αφορά στην ερώτηση για το ενδιαφέρον των ερωτηθέντων καταναλωτών για τα προϊόντα που είναι φιλικά στο περιβάλλον, το 92,5% απάντησε πως ναι τους ενδιαφέρουν, ενώ το 7,5% δεν ενδιαφέρονται για τα προϊόντα αυτά. Από τα παραπάνω ποσοστά παρατηρείται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων καταναλωτών (92,5%) ενδιαφέρεται για τα φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα.

Πίνακας 14. Ενδιαφέρον καταναλωτών στο Ηράκλειο Κρήτης για φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα

ΣΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΦΙΛΙΚΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		
Απάντησαν	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι.	148	92,5 %
Όχι δεν με ενδιαφέρουν.	-	0,0 %
Δεν τα γνωρίζω αρκετά.	12	7,5 %
Δεν θεωρώ ότι έχουν σημαντική αξία.	-	0,0%

Στον Πίνακα 15 παρουσιάζεται η εξοικείωση με την βιολογική γεωργία και το ενδιαφέρον των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα.

Πίνακας 15. Γνωριμία με την βιολογική γεωργία καταναλωτών στο Ηράκλειο Κρήτης

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ		
Απάντησαν	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	102	64 %
Όχι (αιτιολογήστε)	18	11 %
α) δεν με ενδιαφέρει	-	0 %
β) θα ήθελα να μάθω	18	11 %
Περίπου	40	25 %

Όσον αφορά στην ερώτηση για το αν οι ερωτηθέντες καταναλωτές γνωρίζουν τι είναι βιολογική γεωργία, απάντησαν ναι σε ποσοστό 64%, όχι αλλά θα ήθελαν να μάθουν 11%, ενώ το 25% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι περίπου γνωρίζει ή εικάζει τι είναι βιολογική γεωργία.. Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 15 το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων καταναλωτών (64%) γνωρίζει τι είναι βιολογική γεωργία.

Στον Πίνακα 16 παρουσιάζονται οι προτιμήσεις των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα όσο αφορά την αγορά ή όχι βιολογικών προϊόντων, του λόγους μη προτίμησης στην περίπτωση που δεν αγοράζουν, καθώς και τον τόπο αγοράς των βιολογικών προϊόντων και τις κατηγορίες βιολογικών προϊόντων, εάν αγοράζουν βιολογικά προϊόντα.

Όσον αφορά στην ερώτηση για το εάν αγοράζουν βιολογικά προϊόντα οι ερωτηθέντες καταναλωτές απάντησαν ναι σε ποσοστό 50%, όχι σε ποσοστό 19% και μερικές φορές το 31% (Πίνακας 16).

Όσοι απάντησαν ναι, στην συνέχεια απάντησαν ότι τα προμηθεύονται από τα super markets και κατά δεύτερο λόγο από την έκθεση βιολογικών προϊόντων και επιλέγουν κυρίως φρούτα και λαχανικά.

Όσοι απάντησαν όχι, στο σύνολό τους επέλεξαν το ότι δεν τα αγοράζουν επειδή είναι ακριβότερα από τα συμβατικά.

Και όσοι απάντησαν ότι τα αγοράζουν μερικές φορές το αιτιολόγησαν ότι δεν μπορούν να τα βρουν πάντα σε ποσοστό (80%) και σε ποσοστό 20% δεν μπορούν να τα πληρώσουν.

Από τα παραπάνω ποσοστά παρατηρείται πως ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων καταναλωτών (81%) αγοράζει βιολογικά προϊόντα έστω και περιστασιακά.

Πίνακας 16. Προτιμήσεις καταναλωτών για αγορά βιολογικών προϊόντων

ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ		
Απάντησαν	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	80	50 %
<u>Αν ναι, από πού τα προμηθεύεστε;</u>		
Πάρκο Γεωργιάδη	42	
Λαϊκή Αγορά	16	
Ειδικά Καταστήματα	20	
Super Market ή άλλα συμβατικά καταστήματα	78	
Απευθείας από τον παραγωγό	28	
<u>Αν ναι, τι είδους βιολογικά προϊόντα αγοράζετε κυρίως:</u>		
Ψωμί	-	
Λάδι	20	
Γαλακτοκομικά	50	
Φρούτα	90	
Λαχανικά	90	
Δημητριακά	30	
Κρέας	10	
Όχι	30	19 %
<u>Αν όχι, αιτιολογήστε</u>		
Γιατί είναι ακριβότερα	30	100%
Γιατί δεν τα εμπιστεύομαι	-	
Γιατί δεν μπορώ να τα βρω	-	
Γιατί δεν μου αρέσει η εξωτερική τους εμφάνιση	-	
Μερικές φορές	50	31 %
<u>Αιτιολογήστε</u>		
Γιατί δεν μπορώ να τα βρω πάντα	40	80%
Γιατί δεν μπορώ να τα πληρώσω	10	20%
Γιατί δεν τα έχω ανάγκη	-	0%

Στον Πίνακα 17 παρουσιάζονται οι απόψεις των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα όσο αφορά την ποιότητα που σχετίζεται με οργανοληπτικά χαρακτηριστικά (γεύση και υφή) των βιολογικών προϊόντων.

Πίνακας 17. Απόψεις καταναλωτών για τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά των βιολογικών προϊόντων

ΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΧΟΥΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΓΕΥΣΗ, ΑΡΩΜΑ, ΧΡΩΜΑ ΚΑΙ ΥΦΗ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΜΒΑΤΙΚΑ		
Απάντησαν	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	120	75%
Όχι	40	25 %

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του Πίνακα 17 παρατηρείται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων καταναλωτών (75%) πιστεύει ότι τα βιολογικά προϊόντα έχουν καλύτερα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά από τα συμβατικά. Μόνο 25 % των ερωτηθέντων καταναλωτών πιστεύει ότι τα βιολογικά προϊόντα δεν υπερέχουν από τα αντίστοιχα συμβατικά.

Στον Πίνακα 18 παρουσιάζονται οι απόψεις των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα όσο αφορά την ποιότητα που σχετίζεται με την θρεπτική αξία των βιολογικών προϊόντων.

Πίνακας 18. Απόψεις καταναλωτών για την θρεπτική αξία των βιολογικών προϊόντων

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΧΟΥΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΘΡΕΠΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΜΒΑΤΙΚΑ		
Απάντησαν	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι	110	69 %
Όχι	50	31 %

Σύμφωνα με τον Πίνακα 18 η πλειοψηφία (69%) των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρεί ότι τα βιολογικά προϊόντα έχουν μεγαλύτερη θρεπτική αξία από τα αντίστοιχα συμβατικά. Μόνο το 31% των καταναλωτών που ερωτήθηκαν δεν συμφωνεί.

Στον Πίνακα 19 παρουσιάζονται οι απόψεις των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα όσο αφορά το πόσο υγιεινά είναι τα βιολογικά προϊόντα.

Πίνακας 19. Απόψεις καταναλωτών για εάν τα βιολογικά προϊόντα είναι υγιεινά

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΥΓΙΕΙΝΑ ΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ		
Απάντησαν	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι , γιατί παράγονται χωρίς τη χρήση χημικών και συνθετικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων.	120	75 %
Ίσως , δεν γνωρίζω αρκετά πράγματα για τον τρόπο παραγωγής τους.	40	25 %
Όχι	-	-

Όσον αφορά στην ερώτηση για το εάν πιστεύουν ότι τα βιολογικά προϊόντα είναι πιο υγιεινά από τα συμβατικά, το 75% των ερωτηθέντων καταναλωτών απάντησε ναι, το 25% ίσως και κανένας δεν απάντησε όχι. Από τα παραπάνω ποσοστά παρατηρείται πως το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων καταναλωτών (75%) πιστεύει ότι τα βιολογικά προϊόντα είναι πιο υγιεινά από τα συμβατικά

Στον Πίνακα 20 εξετάζεται η αναγνωρισιμότητα των βιολογικών προϊόντων.

Πίνακας 20. Αναγνωρισιμότητα βιολογικών προϊόντων

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΠΩΣ ΔΙΑΚΡΙΝΟΥΜΕ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ		
Απάντησαν	Αριθμός	Ποσοστό
Ναι , γιατί τα βιολογικά προϊόντα που πωλούνται σε καταστήματα πρέπει να είναι συσκευασμένα και να έχουν την ένδειξη «προϊόν βιολογικής γεωργίας» ή «προϊόν βιολογικής γεωργίας σε μεταβατικό στάδιο».	160	100 %
Όχι , δεν υπάρχει λόγος εμπιστεύομαι το κατάστημα ή τον παραγωγό που τα πωλεί.	-	-

Όσον αφορά στην ερώτηση για το εάν γνωρίζουν πως διακρίνονται τα βιολογικά προϊόντα από τα συμβατικά, το 100% των ερωτηθέντων καταναλωτών απάντησε ναι. Επίσης σύμφωνα με τον Πίνακα 20 οι καταναλωτές έχουν εξοικειωθεί με την σήμανση των βιολογικών προϊόντων.

Στον Πίνακα 21 εξετάζεται το κόστος αγοράς των βιολογικών προϊόντων σε σχέση με τα αντίστοιχα συμβατικά.

Πίνακας 21. Κόστος αγοράς βιολογικών προϊόντων

ΤΙ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΙΜΗ ΤΟΥΣ		
Απάντησαν	Αριθμός	Ποσοστό
Προσιτή	10	6,25 %
Υψηλή, σε σχέση με τα συμβατικά	140	87,5 %
Ακριβή	10	6,25 %

Όσον αφορά στην ερώτηση για το τι πιστεύουν για την τιμή των βιολογικών προϊόντων, το 6,25% απάντησε ότι είναι προσιτή, το 87,5% ότι είναι υψηλή και το 6,25% των ερωτηθέντων καταναλωτών απάντησε ότι είναι ακριβά. Από τα παραπάνω ποσοστά παρατηρείται πως το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων καταναλωτών (87,5%) πιστεύει ότι τα βιολογικά προϊόντα έχουν υψηλή τιμή σε σχέση με τα συμβατικά.

Στον Πίνακα 22 εξετάζεται πώς επηρεάζεται η επιλογή των καταναλωτών που θεωρούν αυξημένες τις τιμές των βιολογικών προϊόντων.

Πίνακας 22. Επιλογή βιολογικών προϊόντων

ΕΠΗΡΕΑΖΕΤΑΙ Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΑΣ ΕΞ ΑΙΤΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΚΟΣΤΟΥΣ		
Απάντησαν	Αριθμός	Ποσοστό
Πολύ	30	19 %
Λίγο	100	62 %
Καθόλου	30	19 %

Όσον αφορά στην ερώτηση για το εάν η τιμή πώλησης των βιολογικών προϊόντων επηρεάζει την επιλογή τους, το 19% απάντησε πολύ, το 62% απάντησε λίγο ενώ το 19% των ερωτηθέντων καταναλωτών απάντησε καθόλου. Από τα παραπάνω ποσοστά παρατηρείται πως το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων καταναλωτών (62%) επηρεάζεται λίγο από την υψηλή τιμή των βιολογικών προϊόντων σε σχέση με τα συμβατικά.

Συνοπτικά και όπως προκύπτει από τους παραπάνω πίνακες, που δίνουν τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη, διαπιστώνουμε τα παρακάτω για την πλειοψηφία από τους καταναλωτές που συμμετείχαν στην έρευνα:

- Έχουν ηλικία από 35-45 ετών.
- Είναι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης.
- Είναι δημόσιοι υπάλληλοι.
- Η οικογένεια τους έχει έως 4 μέλη.

- Τους ενδιαφέρουν τα προϊόντα που είναι φιλικά προς το περιβάλλον
- Γνωρίζουν τι είναι βιολογική γεωργία.
- Αγοράζουν βιολογικά προϊόντα κυρίως από τα super market αλλά και από την έκθεση βιολογικών προϊόντων.
- Αγοράζουν κυρίως φρούτα και λαχανικά.
- Πιστεύουν ότι τα βιολογικά προϊόντα έχουν καλύτερη γεύση, άρωμα, χρώμα και υφή από τα συμβατικά.
- Πιστεύουν ότι έχουν μεγαλύτερη θρεπτική αξία.
- Πιστεύουν ότι είναι πιο υγιεινά.
- Γνωρίζουν πώς να διακρίνουν τα προϊόντα βιολογικής γεωργίας.
- Πιστεύουν ότι η τιμή τους είναι υψηλή σε σχέση με τα συμβατικά, αλλά αυτό επηρεάζει λίγο την επιλογή τους.

5.2.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά την ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα που διεξήχθη, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι Ηρακλειώτες καταναλωτές γνωρίζουν τη συμβολή των βιολογικών προϊόντων στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους.

Από τους ερωτηθέντες καταναλωτές ένα ποσοστό 92,5% απάντησαν ότι τους ενδιαφέρουν τα προϊόντα που είναι φιλικά προς το περιβάλλον, αλλά μόνο το 50% επιλέγει για την διατροφή του βιολογικά προϊόντα, παρόλο που το 75% των ερωτηθέντων απάντησε ότι πιστεύει πως είναι πιο υγιεινά, γιατί παράγονται χωρίς τη χρήση χημικών και συνθετικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων.

Επίσης το 75% των ερωτηθέντων απάντησε ότι τα βιολογικά προϊόντα έχουν καλύτερα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά από τα συμβατικά και το 70% ότι είναι πιο θρεπτικά.

Τα προϊόντα που καταναλώνονται από τους ερωτηθέντες που απάντησαν ότι αγοράζουν βιολογικά, είναι κατά κύριο λόγο τα φρούτα και τα λαχανικά και ακολουθούν τα γαλακτοκομικά.

Όλοι οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι αναγνωρίζουν τα προϊόντα βιολογικής παραγωγής, ενώ το 64% ξέρει τι είναι βιολογική γεωργία, οι περισσότεροι γνωρίζουν πού θα τα βρουν, αλλά η αυξημένη τους τιμή (σε σχέση με τα συμβατικά), είναι αυτή που αποτελεί τον περιοριστικό παράγοντα για την αγορά τους.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων είναι πτυχιούχοι ανώτατης εκπαίδευσης και δημόσιοι υπάλληλοι, γεγονός που πιθανόν να έδωσε τόσο μεγάλα ποσοστά σχετικά με την γνώση τους για τη βιολογική γεωργία, και την κατανάλωση βιολογικών προϊόντων.

Όπως προκύπτει από έρευνα που πραγματοποίησε το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικών Ερευνών (ΕΘΙΑΓΕ, 2005), επτά στους δέκα Έλληνες γνωρίζουν μεν τη ύπαρξη των βιολογικών προϊόντων, αλλά εξακολουθούν να προτιμούν τα συμβατικά.

Σε γενικές όμως γραμμές η κατανάλωση βιολογικών προϊόντων είναι περιορισμένη εξαιτίας ανάμεσα σε άλλα της σχετικά ελλιπούς ενημέρωσης για την ποιότητα των βιολογικών προϊόντων, του επιπέδου οικολογικής συνείδησης του Έλληνα καταναλωτή σε σχέση με το διαθέσιμο εισόδημα, τις υψηλές τιμές και την έλλειψη διαρκούς προσφοράς.

Τα τελευταία χρόνια τα βιολογικά προϊόντα κερδίζουν ολοένα και περισσότερα έδαφος στην προτίμηση των καταναλωτών. Αυτό οφείλεται κυρίως στην αβεβαιότητα που επικρατεί και είναι περισσότερο έντονη σήμερα, για την υγιεινή και ασφάλεια των τροφίμων όσο και στην επιθυμία και την ανάγκη διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος.

Στην Ελλάδα υπάρχουν πολλές δυνατότητες ανάπτυξης της αγοράς των βιολογικών προϊόντων, αλλά απαιτείται ένα οργανωμένο και αποτελεσματικό δίκτυο εμπορίας σε συνδυασμό με ένα αξιόπιστο σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης.

5.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Αναφέρθηκε στην εισαγωγή αυτού του κεφαλαίου ότι, για τον σχεδιασμό του τρόπου προβολής των βιολογικών προϊόντων είναι σημαντικό κατ' αρχήν να γνωρίζουμε την δυναμικότητα της αγοράς για απορρόφηση βιολογικών προϊόντων, γιατί οι ανάγκες της ζήτησης θα πρέπει να εναρμονίζονται με της προσφοράς.

Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά οι σημαντικότεροι παράγοντες αύξησης της ζήτησης και κατανάλωσης βιολογικών προϊόντων.

- α) τα πρόσφατα διατροφικά σκάνδαλα με τα κοτόπουλα και τα βοοειδή που έχουν προβληματίσει το καταναλωτικό κοινό,
- β) η προσπάθεια των καταναλωτών να προμηθευτούν όσο το δυνατόν περισσότερο ασφαλή τρόφιμα και τέτοια είναι μόνον τα βιολογικά προϊόντα,
- γ) η επιθυμία των καταναλωτών για αποφυγή των προϊόντων που περιέχουν γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς,
- δ) η επιθυμία των καταναλωτών να στηρίξουν τους βιοκαλλιεργητές λαμβάνοντας υπόψη τους τις θετικές συνέπειες της βιολογικής γεωργίας για το ευρύτερο περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους (αποφυγή ρύπανσης των υπόγειων υδάτων από νιτρικά και φυτοφάρμακα κλπ.),
- ε) η επέκταση και η αύξηση της ποικιλίας των βιολογικών προϊόντων που καλύπτουν σήμερα τις ανάγκες ενός πλήρους προγράμματος διατροφής.

Στο άμεσο μέλλον αναμένεται σαφέστατα αύξηση της κατανάλωσης βιολογικών προϊόντων για τους παρακάτω λόγους:

- α) λόγω της βελτίωσης και εντατικοποίησης της ενημέρωσης των καταναλωτών για τα βιολογικά προϊόντα,

- β) λόγω του ότι τα βιολογικά προϊόντα κατακτούν ολοένα και περισσότερες αγορές (super markets, μανάβικα, καταστήματα τροφίμων κλπ.) και
- γ) λόγω της αναμενόμενης μείωσης των τιμών τους εξαιτίας της βελτίωσης των μέσων και μεθόδων παραγωγής και της καλύτερης οργάνωσης της παραγωγής, τυποποίησης και διακίνησής τους.

Η μελλοντική αύξηση της ζήτησης στην αγορά βιολογικών προϊόντων θα εξαρτηθεί - εκτός των άλλων - και από μια συντονισμένη και αποτελεσματική στρατηγική μάρκετινγκ για την προσέλκυση των καταναλωτών που είτε δεν αγοράζουν καθόλου, είτε αγοράζουν περιστασιακά βιολογικά προϊόντα.

Παράλληλα, σημαντικό ρόλο παίζουν και τα κριτήρια της γεύσης και του φρέσκου προϊόντος. Στο γάλα όμως και στα γαλακτοκομικά προϊόντα οι καταναλωτές δεν διαπιστώνουν διαφορές στη γεύση.

Πειστικός παράγοντας είναι επίσης οι υποκειμενικές διαφορές στη γεύση σε μερικά οπωροκηπευτικά, εξαιτίας ενδεχομένως της μεγαλύτερης ποικιλίας και γκάμας των βιολογικών προϊόντων καθώς και των διαφορετικών κλιματικών και καλλιεργητικών συνθηκών που προσδίδουν σε αυτά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Για την προώθηση των συμβατικών προϊόντων δίνεται ιδιαίτερη έμφαση από διαφημιστές και εμπόρους στα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά, τη θρεπτική τους αξία και τις ιδιαιτερότητές τους. Αντιθέτως, κατά την προώθηση των βιολογικών προϊόντων δεν γίνεται ιδιαίτερη επισήμανση των προαναφερόμενων ιδιοτήτων, αλλά της απουσίας αγροχημικών κατά την καλλιέργειά τους και την τυχόν επεξεργασία τους, το οποίο θεωρείται το κύριο πλεονέκτημά τους.

Αυτό που γνωρίζουμε ότι ισχύει σε άλλες χώρες που έχουν αναπτύξει πιο νωρίς και σε μεγαλύτερο βαθμό τη βιολογική γεωργία μπορούμε να το μεταφέρουμε και στις ελληνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες αναπτύσσεται η αγορά βιολογικών προϊόντων στη χώρα μας. Εφόσον τα ελληνικά βιολογικά προϊόντα θα έχουν μελλοντικά να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό όχι μόνο των συμβατικών προϊόντων αλλά και των εισαγόμενων βιολογικών προϊόντων,

στόχος του μάρκετινγκ θα πρέπει να είναι η διατύπωση χαρακτηρισμών όπως είναι η «**τοπικότητα**» και η «**ασφαλής προέλευση**», στοιχεία που πρέπει να μεταφερθούν στους καταναλωτές μαζί με άλλα.

Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η ανάγκη διατήρησης μίας σταθερής διαφοράς μεταξύ των τιμών των βιολογικών και των συμβατικών προϊόντων σε συνδυασμό με το αυξημένο κόστος παραγωγής των βιολογικών προϊόντων καθιστά χρήσιμη τη λήψη μέτρων από τους αρμόδιους φορείς προς το σκοπό της ρύθμισης της ζήτησης. Τα πολιτικά μέτρα απαιτούνται για να εξασφαλιστεί μια συνεχής παρέμβαση στο εμπόριο.

Επίσης γίνεται κατανοητό, ότι η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τα βιολογικά προϊόντα αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στην αύξηση της κατανάλωσής τους. Στα πλαίσια της προσπάθειας ανάπτυξης της αγοράς βιολογικών προϊόντων θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην ενημέρωση και εκπαίδευση του ευρύτερου καταναλωτικού κοινού. Οι καταναλωτές ενδιαφέρονται για την ασφάλεια των τροφίμων γι αυτό πρέπει να κατανοήσουν ότι τα βιολογικά προϊόντα είναι υγιεινά, υψηλής ποιοτικής αξίας και να αποκτήσουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη ως προς τη γνησιότητα αυτών (πιστοποιημένα βιολογικά προϊόντα).

Τα βιολογικά φρούτα και λαχανικά καταναλώνονται πολύ περισσότερο από ότι το κοτόπουλο, το μοσχάρι και τα αυγά, επειδή είναι περισσότερο διαθέσιμα. Επιπλέον, οι καταναλωτές χρειάζονται σαφή πληροφόρηση σχετικά με την έννοια της βιολογικής γεωργίας και των προϊόντων που παράγονται μέσα από αυτή, καθώς υπάρχει μια σύγχυση μεταξύ του «βιολογικού» και του «φιλικού προς το περιβάλλον» προϊόντος.

Οι Έλληνες καταναλωτές συγκεκριμένα φαίνονται αδιάφοροι απέναντι στις διαφημίσεις, των οποίων τα μηνύματα μάλλον δεν εμπιστεύονται.

Η ενημέρωση του κοινού είναι μια περίπλοκη συλλογική ευθύνη του κράτους, των παραγωγών, των εταιριών, των εμπλεκόμενων εμπόρων και των ειδικών.

Συμπερασματικά:

- **Η εκπαίδευση, η ενημέρωση και η κατάρτιση των καταναλωτών σχετικά με τα βιολογικά προϊόντα θεωρείται απαραίτητος παράγοντας για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου τομέα.**
- **Όπως επίσης και η ενημέρωση και εκπαίδευση των αγροτών, καθώς καλούνται να κάνουν βιολογικές καλλιέργειες χωρίς να γνωρίζουν τι είναι αυτό και πώς γίνεται.**

5.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

Στην συνέχεια παρουσιάζουμε κάποιες χρήσιμες και αποτελεσματικές στρατηγικές προώθησης των βιολογικών προϊόντων.

- **Δημιουργία διαδικτυακού τόπου ο οποίος θα παρέχει πληροφορίες όπως:**
 - ❖ Μια βάση δεδομένων με όλους τους βιοκαλλιεργητές, ποιος οργανισμός τους πιστοποιεί, από πότε, τι παραγωγές έχουν και πόσα στρέμματα.
 - ❖ Κατάλογος με όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της διάθεσης, διακίνησης, συσκευασίας, τυποποίησης και μεταποίησης βιολογικών προϊόντων.
 - ❖ Όλες τις πληροφορίες που αφορούν στους οργανισμούς ελέγχου & πιστοποίησης, καθώς και τις δράσεις που αναπτύσσουν.
 - ❖ Όλο το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την βιολογική γεωργία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
 - ❖ Όλες οι έρευνες που έχουν γίνει και πρόκειται να γίνουν για τα θέματα της βιολογικής γεωργίας από ερευνητικά κέντρα, πανεπιστημιακή κοινότητα και αρμόδιους φορείς της χώρας μας (και του εξωτερικού).
 - ❖ Κατάλογος όλης της βιβλιογραφίας που κυκλοφορεί για τα θέματα της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας.
 - ❖ Εξειδικευμένες γνώσεις και πληροφορίες για την αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων όπως ασθένειες και ζητήματα θρέψης.

- ❖ Βάση δεδομένων με όλα τα σκευάσματα φυτοπροστασίας και λίπανσης που επιτρέπονται και κυκλοφορούν στην χώρα μας και από ποιες εταιρίες διατίθενται.
 - ❖ Πληροφορίες που αφορούν τους βιοκαλλιεργητές για την ένταξή τους σε διάφορα επενδυτικά προγράμματα.
 - ❖ Ειδικά αφιερώματα που αφορούν σε επιτυχημένες προσπάθειες φυσικών προσώπων και συλλογικών φορέων στην βιοκαλλιέργεια.
 - ❖ Δελτία τύπου που θα ενημερώνουν για τις τελευταίες εξελίξεις και τις αποφάσεις για τον χώρο της βιοκαλλιέργειας.
 - ❖ Ενημερωτικά δελτία που θα πληροφορούν για τα εκπαιδευτικά προγράμματα και όλες τις σχετικές εκδηλώσεις.
 - ❖ Forum για την ανταλλαγή πληροφοριών και απόψεων όλων των ενδιαφερομένων.
 - ❖ Διασυνδέσεις με άλλες ιστοσελίδες που αφορούν σχετικά θέματα.
- **Διοργάνωση ενημερωτικών ημερίδων με στόχο την προβολή των βιολογικών προϊόντων και την ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού σε θέματα σχετικά με:**
- ❖ Τα οφέλη των βιολογικών προϊόντων στην διατροφή αλλά και στο περιβάλλον.
 - ❖ τα πρότυπα πιστοποίησης (πώς να τα αναζητούν και να τα αναγνωρίζουν). Αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί πολλοί είναι αυτοί που αμφισβητούν την ασφάλεια των βιολογικών προϊόντων.
- **Δημιουργία ενός ενημερωτικού περιοδικού.**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία, μελέτες, άρθρα, πηγές και ιστοσελίδες

- (ΣΒΒΕ, «Βιολογική Γεωργία και Ελληνική πραγματικότητα» Δεκέμβριος 2003).
- www.biolink.gr
- www.elaiolado.gr
- Ζαρμπούτης Γιάννης «Γεωργικές Καλλιέργειες» 2000, εκδ.Ιων
- Πανάγος Γαβριήλ, «Βιοδυναμικές καλλιέργειες», 2005, εκδ. Ψύχαλος
- Συλλογικό Έργο «Βιολογική Γεωργία» 2003, εκδ. Έμβρυο
- <http://www.minagric.gr/greek/3.6.B.html>.
- Φωτόπουλος Χ. «Βιολογική Γεωργία – Κόστος Αποδοτικότητα- Ανάλυση Αγοράς και Στρατηγικές Marketing» 2007, εκδ. Σταμούλης Α.
- Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων «Ελληνικά Βιολογικά Προϊόντα» 2000, εκδ. ΔΗΩ Αθήνα
- FiBL and IFOAM: The World of organic Agriculture 2010. Bonn and Frick. http://www.organic-world.net/35.html?no-cache=1&tx_tt.news%5D=249
- Elisabeth Rohner- Thielen, Eurotat, “Area under organic farming increased by 7.4 between 2007 and 2008 in the EU-27”, 2010. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ity->
- Παπαθεοδώρου Θ., Νικολάου Ν., Τζωρτζάκη Ε. «Βιολογική εκτροφή ζώων», 2007.
- www.elaiolado.gr
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων. <http://www.minagric.gr/greek/3.6.4.html>
- Eurostat 2010 <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/dafa/dafadase>
- ICAP «Βιολογικές καλλιέργειες- Βιολογικά προϊόντα», 2009 <http://www.icap.gr/EC Page.aspx?in=1842&nt=149&lang=1&tab1D=2>
- ICAP «Κλαδική μελέτη» 2007 <http://www.icap.gr/Default.aspx?id=1723&nt=146&lang=1>,
- Hellastat-Ανάλυση αγοράς 2009. www.hellastat.com/resources/:Mentor-biological.ptf.
- ICAP, Κλαδική μελέτη των βιολογικών προϊόντων, (2003). <http://www.sofokleousin.gr/archives/46532>.
- Klingbacher Flisabeth «Austria – country report», 2009

www.organic-world.net/austria.html.

- Σαρρής Ε., Γιούργα Χ., Λούμου Α., Δάντσής Θ.
«Αρχή της άμεσης σύνδεσης καταναλωτή παραγωγού: Στάση και συμπεριφορά των βιοκαλλιεργητών στους νομούς Λάρισας, Μαγνησίας και Φθιώτιδας»2006.
- Μαρκετινγκ –Διαφήμιση βιολογικών προϊόντων, Αθήνα 2006
http://www.euraneek.com/alter-agro/pdf/unit2_gr.pdf
- Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων, IRIS- Α. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε
- Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων, ΔΗΩ
- Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων, ΒΙΟΕΛΛΑΣ